Štev. 188. Posamezna številka 1 Din. V Ljubljani, v sredo 12. septembra 1923. Poštnina pavšalirana. Leto I.

JUTRANJE NOVOSTI

Izhaja vsak dan zjutraj, izvzemši pondeljke.
Mesečna naročnina:
v Ljubljani Din 10·—, po pošti Din 12·—, inozemstvo Din 20·—

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/I. — Telefon št. 213
Brzojavni naslov: „Novosti-Ljubljana".
Upravništvo: Marijin trg št. 8. — Telefon št. 44.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.238.

Revizija ustave.

Tudi naša sedanja ustava je človeško delo in vsled tega nepopolno. Poleg tega je nastala potom težkega in mučnega kompromisa, kar je še bolj povečalo njene slabosti. Ustava je zgodovinski produkt in vsled tega podvržena izpremembi, je živ organizem, ki se razvija, stara in propada.

Narodna radikalna stranka torej ne stoji na stališču, da je sedanja ustava nekaj popolnoma dobrega ali da je za vedno neizpremenljiva — ako ne pride kaka vis major. Pač pa stoji na stališču, da je sedanja ustava mnogo boljša, kakor pa nobena, in ker je imela na izbiro: ali tako ustavo, ali nobene, se je morala odločiti za njo. Treba je poudariti, da opozicijonalne frakcije niso imele skupnega enotnega načrta. Nekatere sploh niso imele nobenega načrta, druge so imele samo nepopolnega, med načrti posameznih frakcij so bile velikanske razdalje, nekateri načrti, kakor n. pr. komunistov, so bili popolnoma nezdružljivi s sedanjim državnim redom in nesposobni vsacega kompromisa. Bilo je torej mogoče samo eno, da dobimo ustavo: — kompromis z demokrati in s še nekaterimi manjšimi skupinami: Ali to, ali nič! Radikalna stranka se je kot velika, odgovorna stranka morala odločiti za prvo, ter glasovati za delo kompromisa.

Istotako pa tudi sedaj ne more dvigniti zahteve po reviziji. Parlamentarne razmere so iste, kakor so bile pred letom. Opozicija nima enotnega načrta za revizijo ustave, o katerem bi bilo mogoče razpravljati. Dokler pa tega ni, je parlamentarnim potom vsaka revizija nemogoča. Če tudi ne odgovarja ustava v vseh točkah vsem željam in okusom, bibilo vendar zelo nepolitično, ako bi hoteli izprožiti zahtevo po reviziji še preden vidimo, kako se je obnesla v dejanju. Ker jo že enkrat imamo, poglejmo, kako se bo obnesla.

S tem pa seveda še ni rečeno, da mora ta ustava ostati neizpremenjena, dokler bo sedanji človeški rod blodil po dolini solz. Brez dvoma se bo izpreminjala in dopolnjevala, deloma z izrečnimi dodatki in izpremembami, deloma potom prakse in razvoja življenja. Mogoče je, da se ustava potom razvoja v znatni meri približa našim željam, ne da bi jo bilo treba izrečno preklicati in delati novo, namreč:

Ustava je samo širok okvirni zakon za posamezne postave. V njenem okvirju je mogoče skleniti najobširnejše zakone za ljudsko samoupravo — to je za samoupravo občin, okrajev, oblasti in države. Narodna radikalna stranka se hoče zavzeti po svojih močeh, da izgradi za ljudstvo kar najobširnejšo samoupravo v okvirju sedanje ustave. Izkoristiti hočemo vse dobrote sedanje ustave. Po sedanji ustavi lahko dobi ljudstvo brez primere več pravic, kakor jih je imelo po nekdanji avstrijski in najprej moramo izrabiti vse ugodnosti, katere nam nudi sedanja ustava in šele, ako bi se izkazalo, da nam je v njenem okviru pretesno, ga lahko razširimo. Razširimo ga lahko na ta način, da tolmačimo različne določbe ustave na najliberalnejši način. Slednjič pridejo razni dodatki, dopolnila in določila. Tako bi se lahko izvršila revizija ustave na miren način in potom počasne evolucije, kar bi bilo vsekakor ugodnejše, kakor da pa izvedemo potom nagle in ostre revizije ustave neke vrste drž. prevrat.

Radikalna stranka vsekakor odklanja tako revizijo, ki bi razvnela nove, ustavne boje, o katerih bi ne mogli predvideti kam peljejo. Odklanjati mora to zahtevo toliko bolj, ker nima pred sabo enotne, konsolidirane opozicije z utrjeno smerjo, ki bi mogla predložiti konkretne točke svojih zahtev in jamčiti za svoje nadaljno postopanje.

Revizija ustave je pri sedanjih razmerah parlamentarno nemogoča, je nepotrebna, ker se lahko marsikaj doseže potom mirne evolucije in z intenzivnim izrabljivanjem ugodnosti, katere nam daje, bila bi škodljiva, ker bi to vprašanje, ako se sproži, še bolj razvnelo politične strasti. Radikalna stranka po ogromni večini odklanja to zahtevo.

MUSLIMANSKE VERSKE VOLITVE.

Sarajevo, 11. septembra. (Z) V celi Bosni in Hercegovini so se vršile volitve za vakufski sabor in hodžinsko kurijo. V vakufski sabor so dobili vseh 48 kandidatov pristaši jugoslovenske muslimanske organizacije, a za verskega poglavarja reis-elulema je izvoljen dosedanji poglavar Sauševič

Pred rešitvijo važnih zunanjih in notranjih političnih razmer.

Min. predsednik Pašić prevzel vladne posle. — Reško vprašanje v ministrskem svetu.

Beograd, 11. septembra. (K) Končno se je po tolikem pričakovanju sinoči vendarle vrnil v Beograd predsednik vlade g. Pašić iz inozemstva. Vsled posebnih političnih prilik ima njegov povratek tokrat posebno važnost, ker se je v nekaterih važnih vprašanjih, ki so na dnevnem redu, pričakoval samo njegov prihod, da se o njih sklepa. Med njegovo odsotnostjo, se je zbralo gradivo za vsa nadaljna vprašanja, proučilo se je vse, kar je potrebno za rešitev nekaterih problemov, tako zunanje, kakor tudi notranje vladine politike. Čakalo se je samo na končno besedo g. Pašića. Vsled tega bo povratek g. Pašića oživel politično življenje, ki se je v poslednjem času omejilo na najmanjšo mero in ki se je najbolj manifestiralo v delu vlade. Vsled povratka g. Pašića se bodo zbrali pred časom politiki, ki bi se sicer zbrali šele čez 10 dni, tik pred početkom narodne skupščine. Skratka, od danes se začne razvijati zopet politično življenje, ker se bodo ravno danes začeli reševati zamotani problemi notranje in zunanje situacije.

GOSPOD PAŠIC NA DVORU.

Beograd, 11. septembra. (Z) Gospod Pašić se je odpeljal takoj po povratku v Beograd naravnost na dvor po želji Nj. Vel. kralja. Reško vprašanje je še vedno odprto in bo izročeno definitivno predsedniku švicarske republike kot razsodniku v rešitev. Nadaljna pogajanja so izključena, ker bi tako zavlačevanje zavleklo stvar v brezkončnost.

Beograd, 11. septembra. (Z) Kakor javlja »*Tribuna*« je danes dopoldne predsednik vlade g. Pašić prevzel posle od svojega zastopnika ministra g. dr. Velizarja Jankovića. Danes popoldne bo obvestil svoje tovariše o svojem delovanju v Franciji, ter bo podrobno informiral o dogodkih v Bolgarski in o reškem vprašanju.

MINISTRSKI SVET.

Beograd, 11. septembra. (B) Danes popoldne od 5. do 7. ure je bila seja ministrskega sveta pod predsedstvom g. Pašića. Na tej sej ije predsednik vlade poročal svojim tovarišem o uspehih pregovorov s predsednikom francoske vlade Poincarejem in drugimi uplivnimi državniki in politiki, zlasti o reškem vprašanju. — **Iz poročila ministrskega predsednika Pašića so dobili člani vlade vtis, da se bo reško vprašanje povoljno rešilo. — Ministrski svet je potem začel razpravljati o vprašanju Reke.**

O sprejetih sklepih niso hoteli dati ministri po končani seji vlade nikakih pojasnil novinarjem.

PRED ZASEDANJEM SKUPŠČINE.

Beograd, 11. septembra. (Z) V četrtek, dne 20. t. m. se sestane narodna skupščina. V Beograd prihajajo posamezni politiki, posebno opozicijonalni. V začetku zasedanja skupščine se pričakuje zelo energična akcija levičarjev in bodo seje potemtakem burne.

KAJ HOČE G. KOROŠEC?

Beograd, 11. septembra. (Z) Včeraj popoldne je odpotoval v Beograd g. dr. Korošec. Takoj je izjavil, da je prišel v Beorad edinole radi tega, da intervenira na merodajnem mestu v korist slovenskih uradnikov in častnikov, ki se, kakor trdi dr. Korošec, neusmiljeno reducirajo. Kljub temu pa vlada v političnih krogih prepričanje, da dr. Korošec ni prišel slučajno v Beograd sedaj, ko se je vrnil v Beograd g. Pašić. Tekom včerajšnjega dne g. dr. Korošec ni imel sestanka z radikali, pač pa je včeraj dolgo konferiral z g. Salih Baljićem, predstavnikom muslimanov. Trdi se, da se je dr. Korošcu posrečilo muslimanskega predstavnika popolnoma pomiriti. Sicer se pa v političnih krogih ne veruje, da bo lahko prišlo do sporazuma med radikali in klerikalci, ker klerikalci zahtevajo v vsakem slučaju avtonomijo Slovenije.

Italija hoče anektirati Reko!

Beograd, 11. septembra. (B) »Vreme« poroča iz Londona: Politični dopisnik »Daily Telegrapha« piše, da pričakujejo angleški in zavezniški krogi skoraj s strahom 15. september, dan, ko poteče ultimat, ki ga je stavil Mussolini kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev za rešitev reškega vprašanja. V Italiji sami mislijo, da stremi Mussolini za tem, da anektira Reko, ker so diplomatski in vojaški ukrepi, ki so storjeni, važnejši kot zasedba Krfa.

Rim, 11. septembra. (B) »Messaggero« piše, da nastopi dne 15. t. m. nova situacija med Italijo in Jugoslavijo, kar se tiče rešitve reškega vprašanja. Italija se namerava popolnoma poslužiti svoje svobodne akcije, ako bi kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev odklonila njene predloge.

Francija in reško vprašanje.

KOMENTARJI PARIŠKEGA ČASOPISJA.

Beograd, 11. septembra. (Z) Na sestanku, ki ga je imel g. Pašić z italijanskim poslanikom v Parizu g. Avezzanom, glede reškega vprašanja, je kakor se doznava, g. Pašić po Avezzanu prišel do prepričanja, da se reški problem lahko reši mirnim potom s sodelovanjem naše in italijanske vlade. Kakor je znano, je imel g. Pašić v Parizu tudi sestanek z angleškim poslanikom, ki je dobil nalog od svoje vlade iz Londona, da poseti g. Pašića. O priliki tega sestanka je predstavnik Velike Britanije svetoval g. Pašiću v imenu svoje vlade miroljubno rešitev reškega vprašanja, ter je izjavil, da bo njegova vlada podpirala vsako akcijo v tem pravcu.

Pariz, 11. septembra. (B) Ker se je grško-italijanski spor nekoliko ublažil, so začeli tukajšnji politični krogi in listi komentirati reško vprašanje. Naglašajo dejstvo, da se posebno Francija zanima za stvar, ker ve ceniti njeno važnost, pa tudi zaradi odnošajev, ki jih ima z Malo antanto.

»*Journal des Debats*« piše, da Francija ne bi mogla ostati ravnodušna v slučaju grožnje Italije proti kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev in torej tudi ne proti Mali antanti, ker je vsa francoska politika ozko prepletena s tem vprašanjem.

Pariz, 11. septembra. (B) Ugotavljajoč obojestransko željo za prijateljsko rešitev reškega vprašanja med kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev in Italijo, pravi »*Petit Journal*«, da je potrebno, da prideta obe državi do čimprejšnjega sporazuma zaradi ohranitve miru in razvoja reškega pristanišča, ki bi sicer popolnoma propadlo. Ako bi se zaradi pregovorov, ki nočejo nikoli nehati, spor zavlekel, bi se utegnilo zgoditi, da zgubi reška luka ves svoj pomen za obe državi.

Milanski dopisnik »*Matinov*« piše, da je treba reško vprašanje čimprej rešiti. Tukaj sodijo, da bi utegnila Francija vplivati na Beograd, kakor povodom sklepanja rapallske pogodbe. Vse strani reškega problema so znane in ni računati z iznenadenjem. Zaradi tega je vsekakor treba preprečiti nevarni razvoj dogodkov.

Italijanski ministrski predsednik Mussolini je izrazil milanskemu dopisniku »*Daily Maila*« gotovo nado, da bo kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev sprejela rešitev, kakor jo je predlagala Italija. Omenil je, da se je o tem dolgo razpravljalo med obema državama. Sklenil je, da usvajanje nove procedure ne more dovesti do povoljnega sporazuma, zlasti ne v slučaju, ako se želi intervencijo razsodnika, ki ne pozna popolnoma reškega vprašanja.

:: Zahtevajte povsod ::
JUTRANJE NOVOSTI

Izpraznitev otoka Krfa?

Ženeva, 10. septembra. (Švicarska brzojavna agentura.) Svet Društva narodov je v zaupni seji sklenil, da bo dal jutri po baronu Ishi v posebnem zborovaju Društva narodov kratko izjavo o grško-italijanskem konfliktu, katera izjava naj bi posebno povdarjala ugodni izid, za katerega se je zahvaliti razpravljanju veleposlaniške konference. Politis je prisostvoval tej seji in je pri tej priliki naznanil, da se bo plačilo 50 milijonov lir izvršilo že jutri pri neki švicarski banki.

Pariz, 11. septembra (B) Po vesteh rimske »Tribune« je dospel angleški konzul v Pireju na Krf v svrho ankete glede izpraznitve otoka po italijanskih četah.

Pariz, 11. septembra. (B) Iz Ženeve javljajo, da je sklenilo Društvo narodov sporočiti zborovanju, da ne bo ničesar več storilo glede grško-italijanskega spora.

Pariz, 11. septembra. (B) Zastopniki zavezniških držav v veleposlaniški konferenci bodo zahtevali od svojih vlad, naj precizirajo svoje pogoje, s katerimi naj imajo italijanske čete izprazniti otok Krf.

ITALIJANSKI PROTEST.

Pariz, 11. septembra. (B) Iz Rima poročajo: Italijanski poslanik v Atenah je protestiral pri grškem zunanjem ministru zaradi žaljenja nekaterih italijanskih častnikov v civilnih oblekah s strani skupine meščanov. Grški zunanji minister je obsojal ta incident, ki se je pripetil v prepiru v neki gostilni.

Francosko-jugoslovenska manifestacija.

Beograd, 11. septembra. (Z) Povodom prihoda maršala Franchet d'Esperay v Beograd piše današnja »*Politika*« med drugim tole: Ne more se reči, da ta prihod ni odkrita manifestacija samo zavezniških, temveč tudi bratskih prijateljskih odnošajev med našo državo in Francijo. Manifestacija, ki naj pokaže svetu, da Francija ne pozablja svojih sinov, padlih za osvobojenje in ustvaritev te države in da je mnenja, da je ravno danes pravi trenutek, da opominja one, katere je treba opominjati, da so francoski grobovi okoli Bitolja najsvetejše jamstvo njene zavezniške skrbi za usodo države, za katero so njeni vojaki prelivali kri.

Franchet d'Esperay je izjavil sledeče: »Prihajam, da izrazim zahvalo francoske vlade vaši vladi za skrb za grobove naših vojnikov, razkropljene po poljih nekdanje solunske fronte. Vemo, da tudi vaša vlada, kakor sploh ves narod ne bosta pozabila naših sinov, padlih na polju časti, temprej, ker se njihovi grobovi poleg grobov vaših hrabrih, katere sem gledal na delu. Srečen sem, da se mi zopet nudi prilika, da posetim vašo deželo in obnovim spomine na dni, ki sem jih preživel skupno z vašimi vojaki in komandanti, mojimi pravimi sodelavci na solunski fronti in da osebno izročim zasluženo odlikovanje mučeniškemu mestu Bitolju. Istočasno bom srečen, da uverim vašega kralja o iskreni radosti Francije o priliki rojstva najmlajšega člana dinastije, prestolonaslednika kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Preiskava v Zagrebu.

Zagreb, 11. septembra. (Izv.) Včeraj zvečer ob 9. uri je namestnik šefa policije, g. Ljuština z 10 stražarji izvršil hišno preiskavo v prostorih hrvatske zajednice. Ta preiskava se je izvršila vsled tega, ker je s preiskavo povodom umora policijskega častnika Galovića ugotovljeno, da so se vršili dogovori v Čitalnici hrvatske zajednice. Po preiskavi so bili prostori zapečateni in pred vrata postavljena policijska straža. Vsled te preiskave vlada v krogih hravtske zajednice veliko ogorčenje in razburjenje. Policija je včeraj popoldne ob 4. uri izvršila istotako preiskavo v prostorih Hrvatskega Sokola. Do danes ubijalca niso aretirali. Policija ga vsestransko zasleduje.

Za našo obrambo.

Beograd, 11. septembra. (Z) Iz poučenih vladinih krogov se doznava, da je po sestanku z g. Pašićem predsednik francoske vlade g. Poincaré po predhodni pooblastitvi od strani parlamenta predložil ministrskemu svetu gotov sklep, o izplačilu posojila v znesku 300 milijonov frankov kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev. Izvršitev tega izplačila je bilo odložena vsled tega, ker senat še ni bil glasoval o zakonu o posojilu. Posojilo se bo uporabilo kakor je znano za oboroževanje. Pošiljanje vojnega materijala na račun tega posojila se bo začelo tekom t. m. potom ladij po sredozemskem Jadranskem morju. Na ta način se bo v kratkem dosegla enotnost v oboroževanju vojske kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Podpirajte Jugoslovensko Matico!

Mariborski občinski svet.

Maribor, 11. septembra.

V začetku današnje seje je poročal župan Grčar o nekaterih nujnih zadevah. Občina je dobila sredstva za asfaltiranje cest. Tvrdka Pickl je stavila ponudbo po 125 dinarjev za kvadratni meter. Stavbni urad se je obrnil na drugo mesto za informacije, ki pa so zelo različne. Na vprašanja obč. svet. Bahuna, kdaj se je delo razpisalo, je odgovoril župan nejasno, češ da se je oglasila še ena zagrebška tvrdka. Na predlog župana se je pooblastil mestni svet, da zadevo prouči in odda delo.

Vprašanje deških zaščitnih ustanov je postalo vsled redukcije v ministrstvu za socijalno politiko jako pereče. V svrho štedenja namerava država reducirati in opustiti nekatere državne zaščitne ustanove. Mestna občina bo morala skrbeti zopet v svojem delokrogu za podporo države vsaj za dnevna zavetišča. V to svrho je treba takoj napraviti potrebne korake. Na predlog župana se v načelu sprejme sklep, da se dnevna zavetišča vzdržijo, ali s pogojem, da jih država podpira v dosedanji višini. Končna ureditev zavetišč se prepusti odseku, vodstvo in oskrbovanje pa naj bi se poverilo posebnemu društvu, ki naj bi se v to svrho ustanovilo. Obč. svet. Bahun se je zavzel za to, da se ta važna ustanova na vsak način ohrani. Obč. svet. Tomažič kritizira delovanje v tem zmislu, da ravno v počitnicah, ko bi bila dnevna zavetišča najbolj potrebna, ta ustanova ne deluje. Priporoča tudi večje štedenje z nadzorovalnimi močmi. V odsek za ureditev zavetišč so bili nato izvoljeni župan in obč. svetniki Tomažič (JDS), Dekleva (NSS), Ozmec (JSDS) in dr. Jerovšek (SLS).

Sledé nekateri predlogi. Med drugim se sprejme predlog, da se proda vodovodna črpalka z lokomobilo in parnim kotlom, ki je postala vsled elektrifikacije vodovoda odveč.

Na pritožbo branjevk in kmetic se prodajni čas na trgu uredi tako, da se za letno oziroma jesensko dobo prodajni čas primerno podaljša. Za poljske pridelke, ki se dovažajo v mesto z vozovi, je prodajni čas neomejen. Glede kontrole cen na trgu predlaga odsek, naj bi se mu dalo pooblastilo za kontrolo cen na trgu. V svrho informacij občinstva naj bi se dnevno ugotovljene cene nabile na štirih mestih na trgu. — Izvoznik Jovanović prosi za primerne ugodnosti v mestni klavnici in za znižanje klavniške pristojbine, za kar se obveže dobaviti mestni občini večjo količino mesa za 20% ceneje kakor na trgu. Znižanje pristojbin se odkloni, glede dobave mesa pa se bo odsek še pogajal. Zdravstveni odsek priporoča razširjenje ginekološkega oddelka na tukajšnji bolnišnici. Ker se še ne ve, v čigar območje bo spadala z izvedbo ustave bolnišnica in za katero okrožje bo določena, se občina sama ne more zavezati, da prevzame vse stroške za njeno razširjenje. Uvedba razsvetljave za obrtne nadaljevalne šole se odobri. Tudi Muzejskemu društvu se dovoli napeljava električne rajsvetljave na stroške občine. — Umetniškemu klubu »Grohar« se na zadevno prošnjo ponudi prostor na Zrinjskega trgu za sezidanje umetniškega paviljona, toda s pripombo, da se paviljon tudi res zgradi.

Po rešitvi nekaterih manjših zadev se je seja zaključila ter se je nadaljevala kot tajna.

VREMENSKO POROČILO.

Dunaj, 11. septembra. Vreme je ostalo tudi danes večinoma jasno, milo in suho. Današnje temperature so ostale pod 25 stopinj. Dunaj je imel 21 stopinj. Zjutraj je bilo nekoliko topleje, nego včeraj. Napoved: začasno nekoliko bolj oblačno, sedanje vreme brez bitsvenih sprememb trajno.

Današnje prireditve.

Opera: »Tosca«. Red E.
Kino Matica: »Rumeni diplomat«.
Kino Ideal: »Cagliostro v Rusiji«.
Kino Tivoli: »Izrezano lice«.

Nočna lekarniška služba v Ljubljani:
Tekoči teden: Lekarna Bohinc na Rimski cesti in Leustek pri Zmajskem mostu.

Ljubljansko mestno zborovanje

Narodne radikalne stranke se bo vršilo v soboto, dne 6. oktobra zvečer.

DNEVNI RED.

1. Konstituiranje.
2. Zgodovina in pomen NRS. (Poroča referent iz Beograda.)
3. Vprašanje slovenskega naroda in NRS.
4. Politični položaj.
5. Slučajnosti.

Ustanovni kongres NRS v Sloveniji

se bo vršil v nedeljo, dne 7. oktobra zvečer v Ljubljani.

DNEVNI RED.

1. Otvoritev.
2. Konstituiranje.
3. Poročilo glavnega tajništva in ostalih organizacij.
4. Organizacija in taktika NRS.
5. Politični položaj.
6. Gopodarsko politični položaj Slovenije.
7. Volitve.
8. Slučajnosti.

Dostop na kongres 1. s posvetovalno pravico imajo v s i člani; 2. z glasovalno pravico pa samo predstavniki pravilno na občnih zborih v smislu statuta izvoljenih krajevnih organizacij in vposlanih B eksemplarjev v smislu klinča, katerega bomo pravočasno priobčili. Natančni podatki bodo še sledili.

Glavno tajništvo.

Nemški kancelar pred novinarji.

Od našega E. L. dopisnika.

Berlin, 10. septembra.

Zastopniki nemškega Zunanjega urada so nas tuje novinarje počastili s svojo udeležbo na večerji v luksurijoznem hotelu Adlon, »Unter den Linden«. Videli smo same nove ljudi. Nemški nacijonalistični listi jih imenujejo porogljivo »Stresemänner«... Tu je državni tajnik kancelarja, Freiherr vod Rheinbaben, državni tajnik v zunanjem uradu Freiherr von Maltzahn, vodja tiskovnega oddelka ministrerijalni ravnatelj Kolle in naposled državni kancelar dr. Stresemann sam: svež in poln optimizna, smehljajoč in prijazen.

Predsednik društva inozemskih novinarjev v Berlinu, g. Del Vayo, je imel pozdravni govor. Takoj nato je povzel besedo g. Stresemann. Njegov govor ni bil v naprej že detaljirano določen, vendar pa je bil skrbno opiljen.

»Čudno so se pomešala razmerja med narodi, odkar so jih pretresle velike vojne. Število ljudi, ki na potovanjih iz dežele v deželo vtelešajo mednarodna razmerja, je postalo manjše. Skoro se zdi, kakor da bi imela ideja ozkosrčnega nacijonalizma nadomestiti v sedanjosti vzvišeno misel univerzalnosti človečanstva. V takem času mi je tem prijetneje, govoriti v krogu osebnosti, ki vtelešujejo to univerzalnost narodov, ljudi, ki predstavljajo tu v prestolici velike dežele nekako osredotočenje mišljenja vseh narodov.«

Gospod Stresemann se je obrnil nato do nizozemskih tovarišev, katerih splošno priljubljena mati, »ons Wilheminje«, slavi te dni peindvajsetlenico svojega vladanja. Strašna katastrofa, ki je upropastila cvetoča mesta, uničila stotisoče ljudi in ki je zagrozila dobrobitu velikega naroda, je dala državnemu kancelarju povoda opozoriti na usodnost, ki ji danes podlegamo: »Morda se zgane v nas ideja, ali ne bi mogli spričo tega, kar je bilo uničenega, ohraniti vsaj ono, kar nam je stisnila usodo v roko. Kajti v eni zadevi smo še gospodarji svoje usode: v razmerju med narodi. V razmerju, ki ga je potres svetovne vojne omajal, potres, katerega sunki še niso ponehali. Ako ne bomo v stanju, zagospodovati vzročnim učinkom tega razdejanja v vsem človečanstvu, potem, mislim, se motijo vsi naivneži, ki mislijo, da živimo v časih mirnega, normalnega razvoja narodov.

Nato je pokazal govornik lep primer; bil je tembolj zanimiv, ker je tvoril dopolnilo, ali bolje rečeno paralelo, katero je postavil g. Poincaré v enem svojih zadnjih nedeljskih govorov. Gospod Stresemann je primerjal dobo svetovne vojne s perijodo francoske revolucije in napoleonskih vojn, ter je prišel do ugotovitve, da se je svet takrat po 25 letni borbi združil v svrho mirnega razvoja človeštva, medtem ko ogrožajo danes narode ne samo revolucije, temveč tudi vojne. Gospod Stresemann se je od itstega časa, ko je sporazumno z velikim generalnim štabom priporočal med vojno aneksijo za aneksijo na vzhodu, jugu in zapadu, zelo veliko naučil. Ali še kljub temu ne ve, da lebdi pred današnjimi narodi vse drugačen ideal kakor pa pred absolutisti iz leta 1915, ki so sklenili jedva iluzorni mir, napolnjen s poniževanjem in absolutizmom? Ali ni čutil današnji emški kancelar oni veliki entuzijazem, ki je bodril potlačene narode k obupni borbi za svobodo? O Srbih in Belgijcih, Lotarižanih in Poljakih, Alzačanih in Čehih? Ne: l. 1814 se narodi niso borili za svojo svobodo. Po padcu »tirana« so bili še bolj potlačeni. Šele premirje l. 1918 je prineslo osvobodilno besedo, šele tedaj so bile strte okove!

Med zunanjimi gosti, pred katerimi je govoril g. Stresemann, pač ni bilo niti enega, ki ne bi bil razumel te vzročnosti v popolnem pomenu besede. Večina zbranih spada med najboljše prijatelje nove Nemčije, ki se kljub težavam preriva k solnčnejšemu prostoru. Nekoliko čudno pa je bilo čustvo, ki ga je bil izzval državni kancelar, ki je govoril o tej novi Nemčiji le s pomilovanjem in z dodatno prošnjo, naj se spominjamo Nemčije, kakršna je bila pred devetimi leti. *Mislim, da nam spomin na tisto Nemčijo ni prijeten.* Upati pa je upravičeno, da bodo ideje, ki so jih v stari Nemčiji smatrali za herezijo in izdajstvo, prej ali slej zmagale: v blagobit Evrope in vsega človečanstva.

Jubilej g. Gjorgja Vajferta.

Te dni praznuje guverner Narodne banke, g. Gjorgje *Vajfert,* 50 letnico svojega plodonosnega industrijskega delovanja in svojo zlato poroko. Ime Vajfert ni znano samo v Srbiji, kjer se ga spominja vsakdo s toplim čutom ljubezni, znano je tudi v celi Evropi, znano je v Ameriki.

Gjorgje Vajfert se po pravici imenuje pijonir rudarstva v Srbiji. On je bil prvi, ki se je pričel v gospodarsko od drugih narodov izkoriščani Srbiji zanimati za rudarstvo, on ga je povzdignil in izpopolnil, ter ga privedel na njegovo današnjo stopnjo. Toda ni bilo samo rudarstvo, za kar se je gospod Vajfert zanimal in kjer je deloval. Udejstvoval se je na vsih poljih industrije, kot podjetnik, svetovalec in voditelj, kot podpornik in pospeševatelj. Nobeno polje mu ni bilo neznano, nobena ledina pretrda, vsako e zoral, povsod se je udejstvoval. Zato se tudi nihče ne čudi globoki hvaležnosti srbskega naroda napram njemu, ki ga je gospodarsko tako visoko povzdignil in ga takorekoč osamosvojil.

Življenje g. Gjorgja Vajferta je zgodovina srbske industrije in rudarstva. Rojen je bil l. 1850 v Pančevu, kjer je dovršil ljudsko šolo in realko, nakar je obiskoval trgovsko akademijo v Budimpešti in potem gospodarsko-pivovarsko šolo v Waenschetefanu na Bavarskem. Njegov oče, ki je prvotno imel pivovarno v Pančevu, se je kasneje preselil v Beograd, kjer je zgradil takozvano »kraljevsko pivovarno«. Da mu pomaga pri vodstvu tega velikega podjetja, je pozval sina Gjorgja v Beograd, kjer je Gjorgje Vajfert pričel delovati l. 1872.

Mladi Gjorgje je kmalu zgradil poleg očetove pivovarne veliko moderno pivovarno na Topčideru. Silno napreden in podjeten, kakor je bil, je hotel dobavljati tudi surovine za svojo tovarno sam. In tu je začetek njegovega delovanja na rudarskem polju in začetek delovanja na tem polju v Srbiji sploh. Pričel je raziskovati teren in je kmalu našel prvo nahajališče premoga v Srbiji, v Kostolcu, kjer so kopali zelo dober lignit. Toda ta uspeh Vajfertu še ni zadostoval. Iskal in delal je naprej, našel je rudnike živega srebra, bakra, zlata itd. Dasiravno ni bilo povsod zaželjenega uspeha, Vajfert ni odnehal, delal je naprej in njegovo delo in njegovo življenje je postalo zgodovina srbske industrije.

Leta 1883 je g. Vajfert postal viceguverner Narodne banke. Na tem mestu je deloval do leta 1892, ko je postal guverner. Poleg vsega drugega svojega dela je posvečal svojo energijo tudi temu zavodu v taki meri, da je dvignil Narodno banko iz njene primitivnosti na njen dosedanji odločujoč položaj za vse naše narodno gospodarstvo. In ta zavod vodi g. Vajfert še danes.

Značilno za njegovo mišljenje je dejstvo, da je že v stari, mali Srbiji, mnogokrat odklonil ponujano ministrsko mesto, češ, da privrednik ne sme biti minister, da ne sme pripadati nobeni pol. stranki. Pač pa je pomagal vsaki vladi, ki ga je zaprosila, s svojim dragocenim nasvetom, delal je povsod, kjer je videl, da je potreba. Njegovo življenje je bilo delo in samo delo.

Pa niti sedaj, ko mu je že preko sedemdeset let, mož ne počiva. Marljivo dela vsak dan, pri tej ali oni organizaciji, pri tem in onem podjetju, svetuje, vodi... Delo, in zopet delo... Blagoslov tega dela uživa danes vsa država. Zato kličemo jubilantu tudi mi: Še na mnoga, mnoga leta!

Radićevi neuspehi

»Preporod« poroča iz Londona, da je imel Radić politično konferenco, ki so se je udeležili predstavniki tiska in politike. Med ostalimi je govoril tudi Seaton Watson, ki je polemiziral z Radićem in v daljšem izvajanju dokazoval, da se irski slučaj ne more uporabiti za Hrvatsko. Irsko vprašanje tudi ni rešeno s pomočjo in intervencijo inozemstva in zato je napravil Radić veliko pogreško, ker je to akcijo ponesel izven svoje domovine. Nek konservativni poslanec je vsporejal Hrvatsko z Madžarsko. Navajal je, da je našel grof Bethlen pri finančnih in političnih krogih Londona jako pomoč, ker so angleški interesi zelo ngžirani pri madžarskemu vprašanju. *Toda Madžarska je nezavisna država, torej nekaj, kar Hrvatska ni. Anglija noče postati povzročitelj revolucij v južnih državah in se zato brani Radićeve akcije. Radić ne sme nikdar računati na kako posredovanje Anglije, ki smatra hrvatsko vprašanje za notranje zadeve kraljevine SHS,* katera svojih balkanskih interesov noče žrtvovati Radićevi volji. *Konferenca se je zaključila s popolnim neuspehom Radića.*

Iz prosvetnega življenja.

— **Zadnja operna predstava za abonente reda C lanske sezone 1922/23** bo v sredo, dne 12. t. m. Vprizori se opera »Tosca« z odličnim gostom dr. M. Nasto v glavni tenorski vlogi. Naslovno vlogo poje g. Zikova, Scarpijo g. Levar, cerkovnika g. Pugelj. V ostalih vlogah nastopijo gg. Mahorič, Šubelj, Mencin itd. Opero režira in dirigira ooerni ravnatelj Friderik Rukavina.

— **Slovenske pevske zbore** vabi Beogradsko pevačko društvo na slavnost prenosa smrtnih ostankov srbskega skladatelja St. Mokranjca, ki se bo vršila 29. t. m. v Beogradu. Ob tej priliki se bodo jugoslovenski pevski zbori posvetovali o skupnem organizatoričnem delu. Morda se ustanovi »Zveza jugoslovenskih pevskih zborov.«

Zorko Prelovec: Jaz bi rad rdečih rož. Moški zbor z bariton solom. Priredba za dvospev s spremljevanjem klavirja. Založila in natisnila Zvezna tiskarna v Ljubljani. Ta povsod že znana in skoro ponarodela pesemca je izšla v priredbi za dvospev s spremljevanjem klavirja in bo ž njo ustreženo pevcem in pevkam, ki pojo v družinskem krogu pri klavirju. Naslovno stran izdaje, katero prodaja in razpošilja Zvezna knjigarna v Ljubljani, je naslikal akad. slikar Maksim Gaspari.

Emil Adamič: 16 jugoslovenskih narodnih pesmi. I. del. Moški zbori. II. del. Mešani zbori. Izdala in natisnila Zvezna tiskarna v Ljubljani. V bogato zakladnico naše narodne pesmi je posegel tudi skladatelj Adamič in je priredil 16 najznačilnejših slovenskih, hrvaških in srbskih narodnih pesmi za moški in mešani zbor. Niso to harmonizacije v navadnem pomenu besede: nekatere pesmi je obdelal po svoje, da se nam predstavljajo v novi obliki. Posebno značilne so srbske, bosanske in prekmurske. 10 izmed teh pesmi je pelo na nekem koncertu pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« z lepim uspehom, nekaj jih je vzela v svoj repertoir tudi Glasbena Matica. Zbirka zasluži, da jo spoznajo zbori širom Jugoslavije. Gotovo se jim bodo pesmi priljubile. Cena je za današnje čase nizka, zunanja oprema prav lepa. — Naročajte v Zvezni knjigarni v Ljubljani.

Zorko Prelovec: Dve pesmi za moški osmerospev (zbor) z bariton solom. 1. »Zapoj mi pesem dekle«; 2. »Škrjančku«. Skladatelj popularnih »Rdečih rož« nudi pevcem dve lahki, melodijozni in hkratu zelo občuteni ljubezenski pesmici, kateri ljubljanski kvarteti z veseljem prepevajo. Cena partituri 4 Din. Izdajo je natisnila Zvezna tiskarna, prodaja se v Zvezni knjigarni.

— **Josip Pavčič:** Narodna nagrobnica. Praznih Vseh svetih se bliža. Naši zbori bodo peli po pokopališčih nagrobnice v spomin ranjkim. Omislijo in nauče naj se to lepo Pavčičevo nagrobnico, ki bo enkrat tako popularna kot Devova »Vigred se povrne«. — Naroča se v Zvezni knjigarni v Ljubljani.

Gospodarstvo.

INDUSTRIJA.

× **Novo najdišče premoga v Sloveniji.** V bližini Ptuja so našli nove premogovne plasti, ki vsebujejo zelo dober premog. Cenijo ga na 4 do 5 tisoč kalorij. Kakor poroča beograjski »Trgovinski Glasnik«, bo ta premog eksploatirala neka angleška družba, ki bo zgradila od najdišča pa do Pragerskega novo železniško progo v dolžini kakih 7 km.

× **Dovoljen uvoz surovine za izdelovanje cigaretnega papirja.** Beograd, 11. sept. Ministrstvo financ je na prošnjo fabrikantov cigaretnega papirja v naši državi odobrilo uvoz papirja za izdelovanje cigaretnega papirja brez plačanja uvozne carine z dovoljenjem uprave monopolov.

× **Investicije za izboljšanje romunske petrolejske produkcije.** Romunska vlada namerava zainteresirati inozemski kapital v večjem obsegu, za svojo petrolejsko industrijo. Investicije bodo dosegale vsoto 20 milijonov funtov šterlingov. S tem kapitalom se bo produkcija petroleja v Romuniji znatno izboljšala in povečala. Prodajo dobljenega petroleja bo imela še vedno vlada ter upa, da ji bo ta monopol v veliki meri pripomogel do izboljšanja njenih financ.

TRGOVINA.

× **Trgovinska pogajanja z Avstrijo.** Beograd, 11. septembra. Naša vlada bo v najkrajšem času pričela sklepati pogodbo z Avstrijo. Konvencije, ki so bile sklenjene, ko se je dr. Saipel mudil v Beogradu, bodo skupščini takoj po njenem sestanku predložene v ratifikacijo. Pogajanja za sklenitev pogodbe se pričnо meseca oktobra tega leta. V ministrstvu financ so konture te pogodbe napravljene.

× **Sejem v Subotici.** Vzgledi drugih mest so napotil tudi Subotico, da bo priredila prihodnje leto v Subotici sejem. Na tem sejmu bodo razstavljeni vsi industrijski in poljedelski proizvodi Vojvodine.

× **Češkoslovaško-francoska trgovinska pogodba** je stopila s 1. septembrom provizorično v veljavo. Obe državi imata pravico revizije po preteku osmih mesecev, toda brez odpovedi.

× **Ruska zunanja trgovina.** Ruska vlada po izjavi Krassina ob priliki poljedelske razstave v Moskvi ne namerava opustiti monopola na rusko zunanjo trgovino. Po Krassinovem mnenju bo ruska trgovinska bilanca še pred koncem leta aktivna za 200 milijonov zlatih rubljev. (Poročilo izhaja iz nemške brzojavne agenture Wolff.)

DENARSTVO.

× **Posojilo za hipotekarno banko.** V Beogradu se že dalje časa nahajajo predstavniki švicarskih bank, ki vodijo z upravnikom Hipotekarne banke dr. Markovićem pregovore o vladnem posojilu za Hipotekarno banko. Trdi se, da bo to posojilo zaključeno v teku tega tedna.

× **Obtok bankovcev na Češkoslovaškem** se je zmanjšal koncem avgusta za 190 milijonov na 8779 milijonov češkoslovaških K. Kovinsko pokritje novčanic dosega 40 odstotkov.

× **Razširjen promet nemške državne banke.** Berlin, 11. septembra. Državna banka bo otvorila v prihodnjih dneh poleg običajnega žirokonto-prometa na konto marke glašeče se žirokonte, in ima veljati pri tem konto-marka za deseti del dolarja. Konti se bodo za sedaj vodili le pri Državni banki v Berlinu. Razširjenje poslov tudi na podružnice Državne banke v provinci, se predvideva za poznejši čas. Na konto-marke se vpišejo v prvi vrsti v bankovcih preračunani zneski v ta namen Državni banki prepuščenih deviz in sicer na ta način, da se premene na podlagi berlinskega uradnega blagajnega srednjega tečaja za brzojavno izplačilo New-York v konto-marke. Najmanjši znesek, ki se iz preračunanih deviz vpiše v dobro, se za sedaj določi na 100 konto-mark.

× **Izboljšavanje avstrijskih financ.** Dohodki avstrijske državne uprave od carin in tobačnega monopola, ki služijo kot zastava za Avstriji dovoljeno posojilo Društva narodov, so znašali meseca julija t. l. 232 milijard papirnatih kron. Meseca junija so znašali 202, maja 215, marca in aprila po 188 in januarja in februarja po 170 milijard avstrijskih kron.

CARINE, DAVKI.

× **Izvozne carine na žito v Bolgariji.** Bolgarska vlada je odredila izvozno carino za izvoz žita na 10 odstotkov vrednosti izvoženega blaga, za izvoz moke pa na 6 odstotkov vrednosti izvoženega blaga.

R. S.:

Po Donavi v Beograd.

(Nadaljevanje.)

Budimpešta se odlikuje po eni najlepših pozicij v Evropi. Mesto leži na obeh bregovih mogočne Donave, na zapadu je obkroženo po gorskih vrhovih, proti vzhodu pa se izgublja v nedogledno ravan. Dol in ravnina, šume in skalnato hribovje, veletok in divji donavski otoki, vse prirodne lepote se tu spajajo v lepo harmoničnost.

Glavni znaki današnjega velemesta, ki šteje 900.000 ljudi, izvirajo iz geografskega in politično - nacijonalnega položaja. Mesto ni samo državna prestolica ampak pravi reprezentativni centrum Madžarov. Kar je Francozom Pariz, to je Madžarom Budimpešta. Tu je koncentrirana vsa moč države, vse kulturne naprave madžarskega naroda, skoro sleherna institucija ima tu svojo centralo. Tak je notranji položaj mesta, ki ga na zunaj odlikuje vsestranska sveža barvenost. Vse nosi obilježje novega, modernega. Nove so impozantne palače, novi sveži mestni nasadi, nove lepe in široke ceste, najnovečji tehnični izumi so bili najprej praktično upeljani. Nekaj posebnega je 2 in pol km dolga Andrassy út, ki je ena najimpozantnejših cest na kontinentu.

Nepopisna panorama se odpira potniku, ki pripluje po Donavi takorekoč v središče velemestnega vrvenja. V okolici se vrste neštevilni tovarniški dimniki in enolične delavske hiše, kmalu slede ob obali veličastne palače, v notranjost Pešte vodijo številne ravne ceste, ob bregu se zopet širi prostrani sadni trg, pa zopet sledi korzo z mičnim akacijevim drevoredom. v ozadju se dviga dvoje ponosnih cerkvenih stolpov, tik nad Donavo pa se končno nahaja ogromna gotiška palača, madžarski parlament z mogočno kupolo in slokimi stolpiči. Vsepovsod veje hrupno velemestno življenje, kraj brega ropotajo številni žolti tramvajski vozovi in drve preko Donave po mogočnih mostovih, ki na šestih mestih spajajo Pešto z na levim bregu ležečim mestnim delom Budo, kjer se na vzvišenem mestu dviguje lična kraljeva palača, pod kojo se nahajajo lepi vrtni nasadi; v vsakem oziru ta palača v znatni meri nadkriljuje dunajski Schönbrunn. Iznad Donave sredi mesta se dviguje položni kargaretni otok, ki ga dičijo rožni nasadi in senčnati gaj.

V prostorni luki se je naš parnik usidral. Takoj so mostiček zastražili objestni madžarski vojaški organi, ki so dolgo kontrolirali izstopivše potnike, sicer pa niso nikogar pustili na kopno. Njih obnašanje je precej neprijazno in nervozno. Imajo kaj čudno obleko; ta je zelenkaste barve in je precej slična stari avstrijski vojaški uniformi. Zadaj imajo dolg, bel ovratnik kot kaki pomorščaki, dočim jim visi precej širok tenek črni trak, ki je prišit zadaj na kapi.

Težaki so naložili na ladje nekaj zabojev budimpeštanske pive — osobito na dobrem glasu je njih Kebanya pivo — vstopilo pa je par Madžarov.

Medtem se je večerilo; krvava večerna zarja je vedno bolj bledela, kmalu je mesto odsevalo v tisočih lučih. V mraku smo nadaljevali vožnjo proti jugu. Na krovu je postalo hladno, ostri večerni veter je hladil ozračje. Polagoma se je krov praznil, potniki so se odpravljali k nočnemu počitku...

Parnik ne pozna dolgočasja; svobodno se lahko kretaš po ladji, na ozek sedež kot v vlaku tu nisi vezan. Sorazmerno malo ljudi je potovalo v parniku »Helios«, a vendar kaka zanimiva pestrost! Cela vrsta srednjeevropskih in balkanskih narodov je bila tu zastopana, tu so bili zbrani pod eno streho, kot kaka številna družina, sami znani med seboj, če ne osebno, pa vsaj na zunaj po obrazu. Najlažje pride človek tu v dotiko z raznimi ljudmi.

Bili so tu Čehi in Slovaki, Madžari in Bolgari, jugoslovenstvo pa sem zastopal jaz s svojim kolegom. Res, Donava je ona mogočna žila, ki spaja narode, ki tvori cesto v širni svet! Tudi na zunaj odseva ta široki horizont. V petih jezikih vise na ladji napisi. Napis je najprej nemški, nato madžarski, sledi srbski v cirilici, nato romunski, nazadnje bolgarski. Slično so nabiti na ladji peterojezični vozni redi. Čudno pa se mi je zdelo, da ni bilo čeških napisov, saj je Češkoslovaška tudi podonavska država.

Na parniku so tudi tla najrazličnejših valut. Seveda se najbolj spoštuje francoski frank, sledi češkoslovaška krona. Dinar in bolgarski lej pa sta skoro enaka, dočim tu istovedijo 1000 avstrijskih kron z 1 dinarjem.

Med potniki je bilo osobito mnogo Čehov in Bolgarov. Bili so to skoro izključno sami češki inteligenti, večinoma stare dame z večalimanj odraslimi hčerkami in nekaj zakonskih parov z dojenčki. Peljali so se na počitnice, nekateri v Romunijo, Bolgarsko, drugi celo v Carigrad. Že na prvi pogled se po zunanjem sijaju razbere, da so danes oni pravi gospodje, kajti denarna vrednost je pač najboljše merilo moči.

Zase svet sta zopet tvorila dva pruska študenta, ki sta po cele ure nepremično presedela na ograji krova. Bila sta prava tipična mladeniča, kot se jih navadno slika po nemških ilustriranih časopisih, z velikimi zlatimi naočniki, dolgimi svetlimi lasmi in zagorele koščene zunanjosti. Venomer sta se pogovarjala, zdaj o športu in morju, pa zopet o politiki in francoski okupaciji. Topo sta gledala v reko in se za sosešči̇no nista zanimala.

Najbolj vljudni in zaprti so bili Madžari; sedeli so večinoma v obednici, potihoma kramljali, dremali in kimali. Dvoje madžarski gospodičen pa je venomer švigalo po ladji, vedno so se jim potniki morali odmikati. Bili sta krasno oblečeni in sta vzbujali vseobčo pozornost; prva črnooka, s kratkimi pristriženimi lasmi, majhne postave, v blesteči žolti toaleti; druga visoka, v bledomodrem kostumu, prava blondinka. Nemško-avstrijski mladeniči so se kmalu z njimi seznanili; poslej so posedali vkup na mehkih naslonjačih v obednici in kramljali. Nekoč sem čul tale interesanten pogovor. Fantje so spraševali črnooko koketo, če pogosto čita nemško literaturo. Ona je seveda potrdila, a kaj je čitala, ni povedala. Spraševali so jo, katerega nemškega pisca rada prebira, a ni vedela niti enega imena. Končno je někdo vpraša, če pozna Goetheja; zdaj se je šele ojunačila in je povedala radovednim kavalirjem, da poleg Goetheja od nemških piscev še najraje bere Shakespeara in Wagnerja. Fantje so se namuzali, nato pa je pogovor nanesel na drugo polje, kjer je bila gospodična bolj doma in je imela prvo besedo, pa se niso morda pogovarjali o kuhi in jedilih, temveč o idealih, simpatijah in ljubezni.

Konec sledi.

Rešimo sokolski Tabor!

Dnevne novosti.

— Prihod maršala Franchet d' Espereya. V pondeljek zvečer je dospel v našo prestolico francoski maršal in naš častni vojvoda Franche d' Esperay, da v imenu francoske vlade in vojske prisostvuje svečanemu spominu za padlimi, hrabrimi, francoskimi vojaki v okolici Bitolja. Na kolodvoru so ga sprejeli zastopnik predsednika vlade dr. Velizar Janković, pomočnik ministra za zunanje zadeve, predsednik občine, upravnik mesta, komandant mesta, komandant divizije, upravnik javne varnosti, direktor oddelka za tisk, ter odbor za sprejem in proslavo. Visoki gosti so se nastanili v hotelu »Srbski kralj«. Včeraj so visoki gostje posetili francoske grobove in so obhodili mesto. Obed je bil v francoskem poslaništvu, večerja pa, ki jo je priredila vlada, v hotelu »Palace«. Danes dne 12. t. m. priredi predsednik občine kosilo v »Grand hotelu«, večerja pa bo na dvoru. Po večerji grejo gostje takoj na kolodvor in se s posebnim vlakom odpeljejo v Skoplje. S tem vlakom potujejo maršali, zastopnik ministrskega predsednika Janković, francoski poslanik Clemens Simon, minister trgovine dr. Kojić, v spremstvu francoskih iz naših častnikov ter odbor za sprejem in proslavo. V Skoplje dospejo v četrtek dne 13. t. m., od ondod odidejo v petek dne 14. t. m. in dospejo v Bitolj z avtomobilom dne 14. t. m. zvečer. V soboto dne 15. sept. bo velika svečanost v Bitolju: Predaja vojnega odlikovanja mestu Bitolju in spomin za padlimi francoskimi vojaki Po obedu si gostje ogledajo mesto in okolico. Mesto priredi v čast gostov velik banket. V nedeljo dne 16. septembra je povratek v Beograd.

— **Obmejna prometna konferenca med Jugoslavijo ni Avstrijo,** ki bi se bila morala vršiti v Mariboru že pred nekoliko tedni, pa se je zaradi nezadostnih priprav morala preložiti, je določena za 15. t. m. Vsako obeh držav bo zastopalo po troje delegatov.

— **Kranj.** (Iz občinskega sveta.) O priliki rojstva prestolonaslednika se je vršila slavnostna seja občinskega odbora. Da proslavi dostojno veseli dogodek v naši kraljevski rodbini, je na predlog župana Pirca sklenil občinski svet, da se prostor pred Narodnim domom in državno gimnazijo preuredi v primeren park, ki naj nosi ime prestolonaslednikovo. V ta namen se votira 25.000 dinarjev iz občinske blagajne. Novi park bo brez dvoma mestu v kras. Ali bi se ne dalo o tej priliki dobiti na tem prostoru primeren kotiček, kamor bi se prestavil Bernekerjev spomenik Janeza Nepomuka? Na primernem mestu v parku bi to delo prišlo do veljave. Olepševalno društvo v Kranju bi v tem oziru lahko posredovalo.

— **Proslava rojstnega dne prestolonaslednika v Trbovljah.** V soboto zvečer se je vršila pod pokroviteljstvom občine bakljada v proslavo rojstnega dne prestolonaslednika. Pred rudniškim gasilnim društvom so se začela zbirati društva in občinstvo. Kmalu nato se je pričel pomikati sprevod z rudarsko godbo na čelu. Sprevoda se je udeležil Sokol, Orel, prostovoljno gasilno društvo Trbovlje, gasilno društvo Rudnik, zastopniki občine in drugih korporacij, oddelek orožnikov, gasilcev, lovci, Orjuna in številno občinstvo. Povorka se je ustavila na trgu pred cerkvijo, kjer je bila zbrana ogromna množica ljudstva. Tu je nagovoril manifestante občinski gerent g. Miha Koren. V svojem govoru je izrazil svoje veselje nad radostnim dogodkom v kraljevi hiši. V nadaljnem pa se je dotaknil onih, ki niso deležni tega veselja, t. j. sirot, ki morajo jesti grenek kruh usmiljenja. Zbranemu občinstvu je naznanil, da je sklenil gerentski sosvet na svoji svečani seji sezidati v spomin rojstva kraljeviča sirotišnico za Trbovlje in Hrastnik. V to svrho je občinski svet volil znesek 200.000 Din kot osnovno glavnico. G. gerent je nato pozval občinstvo, da z veseljem podpira delo za to prepotrebno zavetišče. Svoj govor je končal s »Živijo«-klicem kraljevski dvojici in novorojencu. Za njim je govoril Jože Velkavrh, ki se je v svojem govoru dotaknil žalostne usode rudarjev. Oba govora sta bila z navdušenjem sprejeta. Rudarska godba pa je zasvirala »Lepo našo domovino«, kar je narod poslušal odkritih glav in zraven pel. Sledili so viharni klici kralju, kraljici in prestolonasledniku. Lovci so nato oddali tri salve. Končno se je gerent g. Miha Koren zahvalil občinstvu za izkazana čustva kraljevi hiši in državi. Svečana bakljada je bila v vsakem oziru presenetljiva. Osobito radi tega, ker ne bi mogel nihče verjeti, da imajo skrbni obrazi rudarjev v teh težkih dneh smisel za narodno slavje. Nekatera poslopja so bila naravnost bajno razsvetljena. Pripominjamo tudi, da sta govorila gg. Brilej v imenu Orjune in Župan za lovce. Tudi njihova govora sta vzbudila splošno odobravanje.

— **Imenovanje zdravnikov.** V ministrstvu za narodno zdravje je podpisan ukaz o imenovanju večjega števila sekundarnih zdravnikov v državnih bolnišnicah. Z istim ukazom je imenovanih tudi nekaj novih upravnikov v raznih bolnišnicah.

— **Z beograjske univerze.** Vpisovanje na pravno fakulteto beograjske univerze se vrši od 15. do 30. septembra. Prijave k izpitom se sprejemajo do 5. oktobra.

— **Telefonska proga Beograd—Split.** V nekaj dneh bo predana prometu telefonska proga Beograd—Split, ker so vsa tehnična dela že skoraj dovršena.

— **Veterinarska šola.** Vojno ministrstvo bo v kratkem otvorilo veterinarsko šolo, v katero bodo sprejeti gojenci, ki so dovršili 4. razred gimnazije ozir. slične srednje šole. Gojenci bodo lahko napredovali do čina majorja. Natančnejša pojasnila daje konjska bolnišnica na Topčideru pri Beogradu. To je lepa prilika posebno za revnejše pridne dijake, da si ustvarijo sigurno eksistenco. Prijave se sprejemajo do 20. t. m.

— **Slabi uspehi pri izpitih neslovanskih šolskih nameščencev.** V Novem Sadu so te dni pričeli izpiti za šolske nameščence neslovanske narodnosti. Uspehi niso baš sijajni. Oni, ki padejo, ne morejo nadalje ostati v državni službi. Neki Jud iz Novega Sada je napravil izpit z odliko. Več profesorjev iz Sombora in Sente pa je neslavno padlo.

— **Za univerzo v Sarajevu.** Pred nekaj dnevi so sklicali sarajevski akademiki sestanek, na katerem se je razpravljalo o ustanovitvi univerze v Sarajevu. Na sestanek so bili povabljeni vsi intelektualci.

— **Unifikacija poštno-brzojavne in telefonske službe.** Tekom tega leta je poštno ministrstvo unificiralo brzojavno in telefonsko službo. Tudi unifikacija poštne službe se bo izvršila v najkrajšem času po predpisih, ki se že pripravljajo v ministrstvu za pošto in brzojav.

— **Povratek gojencev vojne akademije v Beograd.** Pred nekaj dnevi so se vrnili v Beograd gojenci vojne akademije, ki so bili na dvomesečnih praktičnih vajah v Podsusedu pri Zagrebu. Nekateri gojenci so bili ob priliki rojstva prestolonaslednika imenovani za podporočnike.

— **Močan potresni sunek** so v nedeljo okrog pol 5. ure zjutraj čutili v Dobovi pri Brežicah. Škode ni napravil.

— **Nalezljive bolezni.** Ministrstvo narodnega zdravja dementira vesti nekaterih beograjskih listov o nalezljivi bolezni v kraljevini. Posebno se javlja, da je v Subotici manj takih bolezni kot prej.

— **Državna borza dela.** Pri vseh Državnih borzah dela v Ljubljani, Mariboru, Ptuju in Murski Soboti je iskalo v preteklem tednu od 26. avgusta do 1. septembra 1923 dela 277 moških in 122 ženskih delovnih moči. Delodajalci so pa iskali 363 moških in 113 ženskih delovnih moči. Posredovanj se je izvršilo 190. Promet od 1. januarja do 1. septembra 1923 izkazuje 34.312 strank in sicer 15.770 delodajalcev in 18.542 delojemalcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 10.537. Dela iščejo: viničarji, strojni ključavničarji, kovači, sedlarji, krojači, kamnoseki, monterji, mizarji, peki, mlinarji, mesarji, tov. delavci, delavke, trg. sotrudniki, sotrudnice, vajenci, vajenke itd. V delo se sprejmejo: rudarji, drvarji, čevljarji, slikarji, pleskarji, železostrugarji, zidarji, tesarji, strehokrovci, šivilje za perilo, vzgojiteljice, služkinje, kuharice, vajenci itd.

— **Ravnateljstvo mestnega dohodarstvenega urada v Ljubljani** radi poprav in snaženja uradnih prostorov v dnevih 13., 14. in 15. septembra ne uraduje.

— **Pozor!** Za pošte je ministrstvo izdalo novi pravilnik. V odprta pisma, v katere tiskovine, čeke, vabila, pravila polagamo in pošiljamo ter jih z znamko po 20 para frankiramo, se ne sme niti jedna beseda na ček ali na dotično tiskovino napisati. Društva kot »Samopomoč«, vpokojenci in druga društva, če je ime umrlega člana napišejo — mora prejemnik pisma plačati do 7 kron (1.75 Din) kazni! Društva, katera čeke pošiljajo, smejo le male številke na srednji del čeka — zapisati, da člani vedo, koliko je vplačati. Druge besede, imena umrlega člana se ne smejo pisati. Morali bi potem vsi dopisnice še posebej pisati in stroške vsem delati. Čeke mora vsak sam izpolniti in pisati. M. B.

— **Napad na »Narodno tiskarno«.** Včeraj ponoči okrog pol 4. ure zutraj sta razbila dva zlikovca zopet več šip v pritličju »Narodne tiskarne«. Enega izmed razbijalcev so vjeli. To je neki Boris Lah, ki je bil že pri zadnjem napadu kot soobtoženec, vendar je bil takrat oproščen, ker se mu ni mogla dokazati krivda.

— **Gospod Rudolf Lassnik,** stanujoč v Mariboru, Meljska cesta 25, nam je ponudil odstop od svoje služnostne pravice dosivljenske rabe stanovanja v I. nadstropju hiše v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1, na kar se je napravilo ž njim prijateljsko poravnavo glede odstopa, kar na njegovo željo v pravilno informacijo javnosti potrjuje — Upraviteljstvo hiše Wolfova ulica št. 1.

— **Velika tihotapska afera.** Beograjska »Tribuna« poroča iz Sarajeva: Policiji je uspelo odkriti veliko tihotapsko afero. Aretiralo je vse osobje carinarnice, ki je sodelovalo v tej aferi. Škoda, ki jo ima država, znaša 2 milijona dinarjev. Poleg ostalih židov in muslimonov je zapleten v afero tudi neki Husein Hasanović, trgovec s perzijskimi preprogami, ki je sam oškodoval državo za preko pol milijona dinarjev. Kakor govore, je Huseinu dal kapital dr. Spaho, ki je eden njegovih najboljših prijateljev in ki kandidira za predsednika občine. Muslimansko glasilo v Sarajevu »Pravda« pa dementira vesti o tem, da bi bil Spaho v zvezi s to afero.

— **V Rečici** je bilo vlomljeno pri posestniku Ivanu Planinc. Tat je prišel v stanovanje skozi razbito okno in ukradel nekaj obleke in perila, čevlje in klobuk in 70 Din gotovine. Skupna škoda znaša 4000 dinarjev.

— **V Osredku** pri Križah je bilo pokradeno Ferdinandu Švajgerju za okroglo 6000 Din razne obleke in perila.

— **Razne izgube.** Urša Oblak iz Hriba je izgubila Pred Škofijo papirnato listnico z vsebino 750 Din. — Na mizi Dolničarjeve restavracije na velesejmu je pozabil nekdo tula srebrno dozo vredno 1500 Din. — Lekarnar Prohaska je izgubil na velesejmu klobuk in rjavo listnico z večjo vsoto denarja. Tudi tatvina ni izključena. — Dr. Merezofu je bilo ukradeno iz paviljona na velesejmu 25 kozarcev za liker in 2 steklenici za sodovodo. — Na glavnem kolodvoru je izgubil Avgust Dolinšek iz Hrastnika denarnico z 2000 Din in raznimi listinami. — Iz stanovanja trgovca Josipa Bahovca je bila ukradena črna ženska obleka vredna 3000 Din.

— **Prijeti železniški tatovi.** Železniškemu policijskemu komisarijatu v Bos. Brodu se je posrečilo prijeti nevarnega žeparja Kiso, pri katerem so našli nekaj tisoč dinarjev, ki jih je izkupil za ukradene predmete. Tat se je ravno nahajal na »službenem« potovanju po Bosni. Smolo je imela tudi neka Subotičanka Gubic, ki jo že delj časa zasleduje beograjska policija. Oba krivca so utaknili v zapor.

— **Bančna uradnika — vlomilca.** V stanovanje subotiškega odvetnika Reversa sta te dni prišla dva mlada bančna uradnika iz Zagreba in si natrpala vse žepe z denarjem in vrednostnimi stvarmi. Ko sta hotela zbežati, ju je zapazila hišnica in zagnala krik na pomoč. Kmalu se je razvila po cestah zanimiva gonja. Sprečaj sta tekla tatova, za njima policija, otročaji in precej občinstva. Končno sta izgubila dirko bančna uradnika, ki sta morala v zapor. Oba pravita, da nista mogla živeti radi premajhne plače.

— **Celjske novosti.** Naši vinogradi so dolgo časa zelo dobro obetali. Še meseca avgusta je bilo upanje, da bo vinska letina dobra. Vsled vednega deževja in drugače neugodnega vremena pa se je sedaj grozdje pričelo sušiti in odpadati tako, da so mnogi trsi skoro prazni. Drugo grozdje pa, kar ga bo ostalo, bo pa težko dozorelo tako da bo letina slaba in obenem bo tudi vino manj vredne kakovosti. — Aretirali so mesarja Janžiča ter ga izročili celjskemu okrožnemu sodišču. Janžič je 2. t. m. blizu Štor z nožem v silobranu v trebuh zabodel nekega 18letnega Janeza Gajšeka, kateri je napadel neko svatovsko družbo. Gajšeka so spravili v celjsko javno bolnišnico, kjer pa je vsled dobljenih poškodb umrl. — Na železniški progi Celje-Velenje so železniški pragi v že tako slabem stanju, da so ponekod že popolnoma strohneli. Ker vsled tega nastaja nevarnost za potujoče občinstvo, je treba nujno zahtevati, da se od merodajnih činiteljev proga preišče ter pomanjkljivosti spravijo čimpreje v red. — Nedoslednost. Ob priliki prestolonasledniko-vega rojstva je celjsko županstvo izdalo proglas na mestno prebivalstvo, v katerem se med drugim vabi na razobešanje zastav s pristavkom, da naj ne bo ob tej priliki pač nobene hiše, ki ne bi imela zastave. Videli pa smo, da razun mestnega magistrata ni imela nobena druga hiša, ki so last mestne občine, zastave. Mesto ima na Kralja Petra cesti nekaj hiš, dalje v Razlagovi ulici itd. Vse te hiše so dosledno brez zastav ob slavnostnih prilikah. Če mestna občina daje slab vzgled, kako naj potem drugi hišni posestniki delajo drugače?! Toliko kredita bi se menda že našlo, da bi mesto za svoja poslopja nabavilo zastave. — Zato porotno zasedanje sta razun že objavljenih porotnih slučajev razpisana še dva nova. V četrtek 13. t. m. se vrši razprava radi hudodelstva uboja proti Alojzu Cesar, v petek 14. t. m. pa radi hudodelstva umora proti Karlu Kovaču.

— **Mariborske novosti.** V Smetanovi ulici stanujočega upokojenega finančnega paznika Franca Prohazko so našli v pondeljek zvečer na gričku v Mestnem parku obešenega. Kot vzrok samomora se domneva beda. — Dne 14. t. m. se vrši pred tukajšnjim okrožnim sodiščem razprava proti 19 obtožencem zaradi napada na Cirilovo tiskarno v Mariboru. Obtožence zastopa deset odvetnikov. Ker doslej še ni bilo mogoče najti glavno pričo Gruma, ki je baje ovadil svoje tovariše, nato pa odrinil k vojakom, se bo morala razprava najbrže preložiti. — 34letni v Tatenbachovi ulici stanujoči kovač Franc Golob se je ponesrečil v Št. Ilju. Pri skoku čez potok je padel in si zlomil nogo v gležnju. Ponesrečenca so prepeljali v mariborsko javno bolnišnico. — V pondeljek popoldne je umrla v tukajšnji javni bolnišnici za tuberkulozo zasebna uradnica Dragica Mikavič, rodom Goričanka. — Prodaja sladkorčkov za podporo revne dece ob priliki Industrijsko obrtne razstave v Mariboru je dala 8558 dinarjev čistega dobička.

— **Ptujske novosti.** Tudi mi smo na svečan način praznovali rojstvo našega prestolonaslednika; mesto se je zavedalo važnosti dneva; skoro raz vse hiše so plapolale zastave. Mnogo pozornosti je vzbudila kavarna »Evropa«, ki jo je njen lastnik g. Pihler okrasil in razsvetil na okusen način. Baš isto pozornost je vzbudila med manifestirajočim občinstvom mestna hiša, ki je bila zelo skromno okrašena in razsvetljena sploh ni bila. Čeravno je g. Lozinšek pristaš socijalistične stranke, je vendar kljub temu župan mesta in kot tak zastopnik vsega občinstva, ki bi se moral ozirati po splošnih željah, ne pa vztrajati v tesnih okovih strankinih načel. Bakljada, ki se je vršila zvečer okoli 9. ure po vsem mestu, je postala veličastna ter navdušena manifestacija nacijonalne ter državne misli. Sprevod, katerega se je udeležil ptujski Sokol s starosto dr. Šalamunom na čelu, požarna bramba, dva oddelka vojaštva in mnogobrojno občinstvo, se je ustavil pred okrajnim glavarstvom; z balkona je nagovoril zbrano občinstvo okrajni glavar g. dr. Pirkmaier, ki je v navdušenem govoru poudaril važnost dneva ter želel novorojenemu prestolonasledniku mnogo uspehov na njegovi življenjski poti. Govor je bil sprejet z viharnim odobravanjem; sledile so navdušene ovacije kraljevski hiši ter novorojenemu jogoslovenskemu kraljeviču. Še dolgo časa je oduševljena masa manifestirala po ulicah, predno se je razšla.

— **Štampilje graveurja Černeta.** Velesejem se je sicer že zaključil, ne moremo pa, da ne bi omenili še te naše firme, ki jo sicer že itak pozna vsak otrok. S svojim nad vse izbornim izdelkom si je graveur Černe hitro osvojil vse kraje v naši državi. Danes je poznan ne samo v Sloveniji, temveč v vsej državi, saj zalaga s svojim izdelkom, s štampiljami, državne urade, privatne pisarne, podjetja, društva itd. v največjem obsegu. V kratkem času je povzdignil graveur Černe svoj obrat od obrti na stopnjo industrije, kar je pač najlepše spričevalo njegove solidnosti in najboljše priporočilo njegovega izdelka.

— **Bohinjski sir.** Na ljubljanskem velesejmu se je vsakdo lahko prepričal o prvovrstni kakovosti bohinjskega sira firme Gartner iz Srednje vasi v Bohinju. Ta firma ima v zalogi najboljši sir, ki ga izdeluje Slovenija. Izdelovanje sira se vrši pri Gartnerju v velikem stilu ter je vsak čas na razpolago 3—5000 kg prvovrstnega sira za odpremo. Specijaliteta je polumasten bohinjski sir (pol-emintaler). Poskusite samo enkrat, pa se boste vedno vrnili k tej firmi.

— **Tečaji za strojepisje in stenografijo.** Na zasebnem učilišču Legat v Mariboru začnejo novi tečaji za strojepisje in stenografijo dne 1. oktobra in trajajo 4 mesece. Vpisovanja in pojasnila v trgovini s pisalnimi stroji Legat, Maribor, Slovenska ulica št. 7, telefon št. 100.

— **ZAHTEVAJTE POVSOD** — samo »Ides« antracen črnilo, katero se prodaja v korist »Jugoslovenske Matice«.

Novosti iz Primorske.

— **Italijanski tečaj za slovenske učitelje.** Pretečeni teden je bil v Vidmu otvorjen italijanski tečaj za slovenske učitelje, ki se ga je udeležilo 50 slovenskih učiteljev. Svečani otvoritvi so prisostvovali vsi videmski šolniki in predstavniki prosvetnih oblasti. Po začetnih svečanostih je spregovoril v imenu slovenskih učiteljev Urbančič, učitelj v Mirnu. V svojem govoru je povdarjal lojalnost slovenskih učiteljev napram državi in dinastiji in rekel, da stremi slovensko učiteljstvo samo za izobrazbo širokih mas. Tečaj bo trajal do konca tega meseca.

Iz društvenega življenja.

— **Cercle Francais v Ljubljani** bo imel svoj redni občni zbor z običajnim sporedom v četrtek dne 20. t. m. ob 18. uri v prostorih realne gimnazije v Beethovnovi ulici.

— **Akademiki!** Danes, v sredo ob 4. uri je v univerz. zbornici protestna skupščina proti nameravani uvedbi visokih študijskih taks, vsled katerih bi bil marsikomu študij onemogočen. Udeležite se polnoštevilno. — Centralno tajništvo jug. napr. omladine iz Slovenije in kat. akad. svet.

— **Klub akademikov instruktorjev** je določil na sestanku dne 10. sept. 1923 honorar za lekcijo minimum 20 Din. Delo izven lekcij se računa kot lekcija. Starši naj se obrnejo radi inštrukcij na naslov: Klub akademikov inštruktorjev, univerza. — Odbor.

Slavnostna seja gerentskega sosveta občine Trbovlje

V soboto, dne 8. t. m. se je v okrašeni občinski pisarni vršila svečana seja gerentskega sosveta. Gerent g. Miha Koren je otvoril ob 11. uri dopoldan sejo in pozdravil gg. sosvetnike ter v kratkem govoru pojasnil pomen svečane seje, in sicer sledeče:

Cenjeni gospodje in tovariši! Čast mi je in z veseljem vam poročam o veselem dogodku, ki se je prigodil v naši kraljevski hiši, dogodek, ki bo ostal zapisan z zlatimi črkami v vseh srcih pravovernih Jugoslovenov. Oči našega krepostnega naroda so uprte tja v beograjsko prestolico in z radostjo se narod veseli sreče, ki sta jo deležna Njegova Veličanstva kralj Aleksander in kraljica Marija. Rojstvo kraljeviča nam je simbol — naše moči in našega poleta. Veselimo in radujemo se sreče, katero uživa naš troimeni narod. Klanjamo se malemu detetu kraljeviču in svesti smo si, da bo mladi kraljevič stopal po istih potih svojih slavnih dedov, junaško, neustrašeno s svojim jugoslovenskim narodom preko vseh ovir in trpljenja in mu kličem: »Bog živi Njegovo Veličanstvo kralja, kraljico in prestolonaslednika Stevana!« (Navdušeni živijo-klici sosvetnikov in občinstva).

»V tem trenutku, v teh veselih dneh, ki ga ob tem slavnem dogodku doživljamo, polni sreče, se dragi tovariši, moramo spominjati onih, katerim je usoda bila tako kruta, onih žrtev svetovne moritve, onih sirot, ki danes nimajo ne očeta, ne matere. Nepopisno je gorje teh sirot: oni nimajo veselja, njih življenje ne pozna solnca, samo temno, črno noč; vredni so usmiljenja, tolažilne besede, miru in sreče v svojih srcih, ki hrepene po luči, po solncu.

Dajmo jim to, kar premoremo: dajmo jim zavetišča, dajmo jim kotiček prostora pod gostoljubno streho in kos kruha, da ga pojedo v miru in sreči. Današnji dan, gospodje, najbolj proslavimo na ta način, da sklenemo, da se v Trbovljah zida **»Dečji dom prestolonaslednika Stevana«**, v katerega se naj sprejmejo v prvi vrsti one sirote, ki so danes brez roditeljev in žive v slabih razmerah v milosti pri tujih ljudeh. Na ta način gospodje in tovariši, na najbolj dostojen način proslavimo ta veseli dogodek, dan našega vstajenja, dan novega življenja, jugoslovenskega naroda in zato kličem: Bog živi našega kraljeviča!«

Sosvetnik Ante Šuntais je predlagal in prečital udanostno brzojavko na velikega župana dr. Lukana o priliki rojstva kraljeviča, kar se je sprejelo. Gerent. namestnik Jože Velkavrh je predlagal 200.000 Din kot osnovno glavnico za zidavo »Dečjega doma prestolonaslednika Stevana«. Gradbeni materijal bi prispevali občina, rudnik, cementarna, steklarna, kemična tovarna in kmetje ter občani. Vsak bi prispeval po svoji volji in moči. Z zidavo bi se pričelo takoj. Enoglasno se je ta predlog sprejel. Sprejel se je tudi predlog, da se ubožcem v občinski hiralnici v počaščenje rojstva kraljeviča, nakaže priboljšek v hrani; isto tako se sklene, da se takoj izplača dvakratna ubožna podpora občinskim revežem; ravnotako se dovoli, da se vsaki materi delavki in ženi rudarja izplača po 100 Din podpore, ki je za časa rudarske stavke rodila. Nato se je vršila še kratka debata glede večerne bakljade na čast rojstva kraljeviča, nakar je gerent ob pol 12. uri zaključil svečano sejo s kratkim, lepim nagovorom in s klicem »Živel naš kralj Aleksander, kraljica Marija in prestolonaslednik Stevan!« (Navdušeno odobravanje.)

Ljubljanska porota.

Ljubljana, 11. septembra.

TATVINE.

Danes sta se vršil dve obravnavi in sicer prva proti Josipu Cizelju, poljskemu delavcu ali boljše postopaču iz Piršenberga pri Brežicah, druga pa proti rudarju Florjanu Derčarju iz Litije. Prvi obtoženec je izvršil več tatvin. Ukradel je v neki gostilni v Celju Francu Hriberšku listnico, v kateri je bilo 300 Din in nekaj drobiža. Dalje je pokradel pri Janezu Berlecu na Glincah, Antonu in Ivani Berlecovi in Ceciliji Košenina na Vranskem dve žepni uri, hranilno knjižico vredno 7000 Din, dve denarnici s 1500 Din, še dve denarnici s 1250 Din, dalje razno perilo, obleko, uro, britev, svilo, robce, tobačnico in več zavojev tobaka. Obtoženec je skoro vse tatvine priznal, poskušal pa je utajiti višino zneskov in vrednosti blaga le v svrho, da bi dosegel nižjo kazen, kar se mu je le deloma posrečilo. Porotniki so vsa vprašanja glede tatvin z 8 glasovi potrdili in Cizelj je bil obsojen na 15 mesecev težke ječe.

Drugi slučaj je bil eden najgrših, kar smo jih imeli v Ljubljani.

Zgodil se je v noči od 24. na 25. marca še leta 1919 v Kremenjaku. Prišla sta k posestnici vdovi Neži Vidgaj, ki stanuje na samem, današnji obtoženec Florjan Drčar, rudar, takrat še vojak in pa njegov tovariš Alojzij Sitar, ki pa se je 25. maja 1919 v ljubljanskem zaporu obesil. Prosila sta jo za delo in žena je jima naročila, naj sekata drva. Res sta obtoženca čez dan malo delala, zvečer pa sta se napila in odšla na seno spat. Ponoči pa sta se splazila skozi dimnik v spalnico Neže Vidgajeve, v kateri je bil tudi njen 11letni nečak. Siroveža sta grozno počenjala z ubogo ženo. Pretepala sta jo z bajonetom in palico tako da je bila žena vsa razbita. Florjan Drčar jo je nato še posilil in jo tudi spolno okužil, tako da je morala žena v bolnišnico. Pokradla sta 150 Din denarja, dalje več masti, moke, jajca, kračo, kruh in več drobnarij. Zvezala sta ženo in šla v kuhinjo, kjer sta si napravila večerjo. Nato sta ženo med pretepanjem zopet razvezala in pobegnila.

Zanimivo je, kako sta se roparja sama izdala. Imela sta sliko iz vojaške službe. Ravno tako sliko pa je imel eden sosedov Neže Vidgajeve in ta jih je na sliki spoznala.

Derčar je po tem dejanju pobegnil v Nemčijo, kjer se je klatil do 8. maja, nakar se je v dobri veri, da se je cela zadeva že pozabila, zopet vrnil. Sitar se je kot že omenjeno, sam obsodil; današnji obtoženec Derčar, ki ima pravi tip hudodelca, pa je izrabil to priliko in zvračal glavno krivdo na pokojnega tovariša. Tudi se je zagovarjal s popolno pijanostjo in trdil, da sta spila s Sitarjem tisti večer 8 litrov vina. Res je, da sta nekaj pila, toda o polni pijanosti ni bilo govora, kar se je razvidelo tudi iz dejanja samega. Predno sta roparja odšla, sta zagrozila ženi, da se vrneta in požgeta hišo, če jih ovadi. Sodna izvedenca zdravnika dr. Novak in dr. Maier sta ugotovila posamezne poškodbe kot lahke, vse skupaj kot težko poškodbo in pa spolno bolezen. Senat je stavil porotnikom 6 glavnih vprašanj in sicer glede ropa, posilstva, težke telesne poškodbe, omejitev osebne prostosti, nevarne grožnje in tatvine in pa dodatno vprašanje, če je bil obtoženi res tako pijan, da se ni zavedal svojega zločina. Derčar je bil tudi obtožen, da je ukradel svoječasno vojaškemu erarju v skladišču v Šiški 7 sukenj, 10 hlač in nekaj jedil v skupni vrednosti 1000 Din. — Porotniki so vsa vprašanja potrdili skoro soglasno, soglasno pa so tudi zanikali vprašanje glede pijanosti. Derčar je bil obsojen na podlagi tega pravoreka na 12 let težke ječe poostrene z raznimi posti in temnicami in mora plačati Neži Vidgajevi za stroške in bolečine 1129 Din, ker žena ni več zahtevala. Preiskovalni zapor se mu ne šteje v kazen, ker ga je z begom sam zakrivil.

Senatu je predsedoval viš. sod. svetnik Modic, votanta sta bila svet. Sajovic in sodnik Lederhas, drž. pravdnik Lavrenčak, zagovarjala pa sta prvega obtoženca dr. Poje, drugega pa dr. Ivan Tavčar. Obsojenec je bil cinično miren, presenečen in si je dal 3 dni odloga, da se pritoži. Obravnave se jutri nadaljujejo.

Celjska porota.

Celje, 11. septembra.

Danes se je kot prvi zagovarjal že od zadnje porote znani Iv. Železnik, 20-letni rudar iz Trbovelj, ker je obtožen težke telesne poškodbe, katero je izvršil 10. maja t. l. nad Francetom Hribarjem in Avg. Strmonetom. Prvemu je kritičnega dne na pretepu staknil oko, drugega pa je z nožem lahko poškodoval. Pri zadnji razpravi se je zagovarjal s slaboumnostjo in živčnimi napadi. Sodni dvor je, kakor smo poročali, razpravo preložil, da ga preiščejo. Danes pa se je ugotovilo, da zadnji Železnikov epil. napad ne odvrača odgovornosti za krivdo. Po krivdoreku porotnikov ga je sod. dvor kaznoval na 15 mesecev težke ječe.

Kot drugi je sedel na zatožni klopi Ignac Čater, 28-letni tov. delavec iz Gaberij pri Celju. 26. maja t. l. je čakal Miha Jerovšek iz Stranic pri Konjicah svojega prijatelja v gostilni Cesling v Gaberjah, da skupno nadaljujeta pot. Ko prijatelja ni bilo, odide Jerovšek sam. Pred gostilno se mu pa pridruži obtoženec in prosi Jerovška, da se sme z njim na kolesu peljati v Vojnik, kjer je obtoženec takrat stanoval. Jerovšek mu je prošnjo odklonil, Čater ga je pa spremljal po deželni cesti, ki pelje v Maribor. Pri hudinjski kapeli pa je prijel obtoženec za Jerovškovo kolo ter vzkliknil: »Gromska strela, kolo sem!« Jerovšek ga ni ubogal. Vnela se je borba in pri tej priliki mu je obtoženec vzel listnico z 200 Dinarji ter dve knjižici. Kolesa ni mogel uropati. Nato je pobegnil. — Čater je krivdo zanikaval, češ, da Jerovška še nikdar ni videl. Jerovšek je vztrajal pri svoji trditvi. Obtoženec je bil obsojen na 10 let težke ječe.

Sport in turistika.

NOV SVETOVEN REKORD V PLAVANJU.

Znameniti švedski svetovnoznani plavač Arne Bozg je zboljšal v zadnjem času kar 4 svetovne rekorde. V Kopenhagenu je zboljšal svetovna rekorda na progah 880 in 1000 garelov ter 1000 m na 11 : 08.5, 12 : 47.7 odnosno 14 : 00.5; v Stockholmu pa je plaval progo 400 m v novem svetovno rekordnem času 5 minut, 6 sekund in 4 desetinke.

PRISTNA SCHÖLER VOLNA ZA STROJNE PLETILNICE IN ROČNA DELA JOVANOVIĆ
ZALOGA
GASPARI & FANINGER
MARIBOR
ZIMSKA TRIKOTAŽA VSEH VRST.

Borzna poročila.

Beograjska borza ni poslovala radi praznika.

Zagreb, 11. septembra. (Z) Devize: Dunaj 0.13—0.1310, Berlin 0.0002—0.0005, Budimpešta 0.53—0.55, Bukarešt 0—43.75, Italija 412—415, London 423.50—425, New York ček 93—94, Pariz 525—535, Praga 277—279, Švica izplačilo 1675—1685, Varšava 0—0.0395. Valute: dolarji 92—92.50, avstr. krone 0.1315—0.1340, madžarske krone 0—0.45, Napoleondori 0—360, romunski leji 41—0, švicarski franki 1660—1670.

Curih, 11. sept. Berlin 0.000009, New York 557.50, London 25.32, Pariz 31.825, Milan 24.825, Praga 16.6625, Budimpešta 0.003, Bukarešta 2.50, Beograd 5.95, Sofija 5.40, Varšava 0.0023, Dunaj 0.00785, avstr. krone 0.0079.

Praga, 11. septembra. Dunaj 4.625, Berlin 0.50, Rim 150.75, avstr. krone 4.61, lire 152.25, Budimpešta 17.375, Pariz 192.75, London 153.25, New York 33.80, Curih 610.25, Beograd 37.

Dunaj, 11. septembra. Devize: Beograd 763—767, Berlin 0.085—0.105, Budimpešta 3.75—3.85, Bukarešta 317—319, London 321.700—322.700, Milan 3152—3164, New York 70.935—71.185, Pariz 4032—4048, Praga 2120—2130, Sofija 673—677, Curih 12.725—12.775. Valute: dolarji 70.560—70.960, bolgarski levi 651—659, nemške marke 0.08—0.10, funti 319.900—321.500, francoski franki 3985—4015, lire 3128—3148, dinarji 754—760, romunski leji 308—312, švicarski franki 12.610—12.690, češkoslovaške krone 2102—2118, madžarske krone 2.35—2.55.

Berlin, 11. septembra. Dunaj 937.65, Budimpešta 3412.25, Milan 2,912.700, Praga 1,975.050, London 299,250.000, New York 66,034.500, Curih 11,970.000, Beograd 698.250.

Glavni urednik: Ivan Podržaj.
Odgovorni urednik: Miha Gaberšek.
Last »Zvezne tiskarne« v Ljubljani.

Trboveljski premog in drva
ima stalno v zalogi vsako množino
Družba „ILIRIJA", Ljubljana,
Kralja Petra trg 8. Tel. št. 220

Edmond et Jules de Goncourt:

Renée Mauperin.

(Roman.)

(Nadaljevanje.)

Stopila je v delovno sobo. Henri je pisal in kadil. »Glej, no!« je dejal, vzel smodko iz ust in nagnil glavo na naslonjalo stola, da ga mati poljubi. Nato je pa nadaljeval s kajenjem rekoč: »Kako pa to, mama? Ti danes v Parizu? In ničesar mi nisi bila rekla? Kaj te je pa prineslo?«

— O, opravki, obiski... saj veš, da vedno odlašam... Kako prijetno imaš tukaj!

— Res je, ti nisi še videla, kako sem vse preuredil.

— Moj Bog, ti si znaš pa res lepo urediti... Samo ti znaš to... Ali ni tukaj vlažno, kaj? — In gospa Mauperin je pritisnila roko na zid. — Ne pozabi naročiti slugi, da odpre vsakokrat okno, kadar greš ven, kaj ne?

— Da, da, mati, je odvrnil Henri s sitnim glasom, s katerim se odgovarja otrokom.

— Zakaj pa imaš to? Nočem da bi imel... — gospa Mauperin je zapazila nad knjižno omaro dve sablji. — Dovolj, da jih vidim!... Če pomislim!...

Gospa Mauperin je za trenutek zaprla oči in se vsedla:

— Ti ne veš, kako nas vaše vražje samsko življenje skrbi! Če bi bil poročen, mislim, da ne bi bila več tako v skrbeh... Tako rada bi videla, da se poročiš, Henri!

— Jaz tudi, pri moji veri!

— Čisto zares? Čuj, pred materjo ne smeš imeti skrivnosti... Bojim se, če vidim, kako si lep, krasen dečko, iz najboljše rodbine, duhovit, vse imaš, kar bi moglo ugajati... Rojen si za ljubezen!... Toda bojim se...

— Česa?

— Da imaš kak vzrok, da se ne bi...

— Da se ne bi poročil kaj ne? Kakšno razmerje, kaj ne?

Gospa Mauperin je prikimala.

Henri pa se je zakrohotal:

— Draga mamica, in če tudi bi je imel, bodi prepričana, da bi zveze pretrgal, kot bi storil vsak mlad mož, ki se spoštuje...

— Torej hočeš mi reči radi gospodične Herbault... Kaj ne da si ti bil tisti, ki je vse razdrl?

— Gospodična Herbault? Predstava v operi z mojim očetom? O, ne... da, da, gospodična Herbault... kosilo pri gospej Marquisat, kaj ne da? In nazadnje zaseda, kamor si me poslala, ne da bi me bila opozorila!... Naznanili so me: »Môssieu Henri Mauperin«, kot bi hoteli zatrobentati: »Glejte bodočega zeta!« Lestenci so goreli v salonu. Hišna gospodinja, ki sem jo komaj videl dvakrat v življenju, me posipa s smehljajem; njen sin, ki ga ne poznam, mi stiska roke. Pri dinéju so me naravno posadili poleg hčerke: rodbina z dežele, bogastvo naloženo v posestvih, okus prav slab... Vse to opazim pri juhi. Na drugi strani mize je sedela mati in naju pazno motrila; naravnost nemogoča mati... in njena toaleta!... Hčerko vprašam, ali je videla »Proroka« v operi. — Da, to je imenitno. — Predvsem efekt v tretjem dejanju. — O, da, ta efekt... ta efekt... Videla ga je ravno toliko, kot jaz. Pred vsem laže. Zabaval sem se s tem, da sem jo začel o tej stvari natančneje izpraševati. To jo je spravilo v slabo voljo. Nato smo šli v salon. — Kako lepa obleka; ali ste jo opazili, mi pravi hišna gospodinja. Pet let jo že nosi. Emmelina je tako skrbna, takšen red ima! — V lepe razmere bi bil padel!...

— Misliš? In vendar sem zvedela...

— Ženska, ki nosi svoje obleke pet let! To vendar pove vse, to zadostuje! Človek vidi njeno doto v volneni nogavici! Pa ne samo to, premoženje leži v zemlji, treba je popravljati, plačevati davke, potem pridejo pa tožbe, najemniki, ki ne plačujejo... ne, ne, nisem dovolj mlad... Hočem se poročiti, toda dobro poročiti... Le pusti me, boš že videla. Ne vznemirjaj se, nisem eden tistih, ki jih vlove z besedami: »Tako lepe lase ima in tako zelo ljubi svojo mater!« Glej, mama, nikakor ne izgledam tako, a vendar je res, da sem mnogo premišljeval o zakonu... To kar se najtežje prisluži v življenju, kar se plačuje najdražje, to, kar trga drug drugemu iz rok in se da doseči in izvojevati samo s pomočjo ženija, sreče, podlosti, pomanjkanja, divjega stremljenja, vztrajnosti, odločnosti, energije, poguma, dela — to je denar, kaj ne? To je sreča in čast, biti bogat, to je vživanje in spoštovanje miljona. Videl sem, da ima človek možnost priti do tega, do denarja, kar naravnost, brez truda, brez dela, brez ženija, čisto enostavno in naravno, kratkim potem in pošteno: to sredstvo je zakon... Videl sem pa tudi sledeče: ni potreba, da bi človek bil izredno lep, niti čudno duhovit, da se bogato poroči; treba je samo, to hoteti, z hladnim prevdarkom in z vso svojo močjo, nakopičiti na to karto vse možnosti, z eno besedo zadeti glavni dobitek s svojo poroko. Videl sem, da pri tej igri ni nič težje oženiti se izvanredno dobro kot oženiti se vsakdanje, poročiti doto dvestotisoč frankov kot dvanajstotisoč: to je odvisno od hladnokrvnosti in poguma, napor je eden in isti. Včasih, ko tenorji poročijo ženske z osemstotisoč franki letne rente, ni nobene aritmetike več. To sem ti hotel reči in ne dvomim, da si me razumela.«

Henri Mauperin je dodal, držeč mater za roko, ki je strmela in se čudila, skoraj od spoštovanja: Ne vznemirjaj se... jaz se bom dobro poročil... morda bolje, kot ti misliš.

Ko je mati odšla, je prijel Henri spet za pero in nadaljeval članek, ki ga je bil začel za »Revue économique« in pisal: »Črta dviga človeštva je špirala in ne krog...«

VIII.

Henri Mauperin ni imel, kot mnogo mladih ljudi sedanjega časa, svoje starosti, temveč starost svojega časa. Hladnokrvnost mladosti, ta veliki znak druge polovice XIX. stoletja, se je kazala v vsej njegovi osebnosti, ki je izgledala resno, skoraj ledeno. V njem so se mogli spoznati elementi, ki so popolnoma tuji francoski duši in ki so tvorili v zgodovini francoskega naroda sekte brez plamena in stranke brez mladine, v preteklosti jansenizem, v sedanjosti doktrinarizem. Henri Mauperin je bil mlad doktrinarec.

Spadal je v oni rod otrok, ki jih nič ne more spraviti do začudenja, ki jih nič ne zabava, ki hodijo brez razburjenja k predstavam, h katerim se jih vodi in ki se vračajo brez navdušenja. Že v zgodnji mladosti je bil pameten in prevdaren. V srednji šoli ni nikdar sanjal, držeč glavo v rokah in komolce na slovarju, premišljajoč o bodočnosti. Ni ga mikalo ono neznano, one prve vizije življenja, ki navdajajo s slastjo in zmedenostjo domišljijo mladosti šestnajstih let med štirimi zidovi dvorišča z zamreženimi okni, na katerih se odbijajo žoge, čez katere pa hité misli. V njegovem razredu je bilo par sinov znamenitih politikov: stopil je z njimi v ožje stike. V zadnjem razredu je že mislil na klub, v katerega bo vstopil.

Ko je Henri končal srednjo šolo, je ostal pameten in skrival svojih dvajset let. Živel je bolj sam zase. Ni zahajal v kroge, kjer se je pilo, niti kjer se je igralo, še manj pa, kjer se človek kompromitira; kazal se je samo v resnih salonih in se zanimal samo za že zrele žene. To, kar bi mu sicer drugod slabo služilo, mu je prišlo tu v dobro. Njegova hladnost ga je napravljala priljubljenega, njegova resnost je imela skoraj nekaj zapeljivega. Posebna moda vlada za moško lepoto. Ko je vladal Louis-Philippe, so bili univerzitetni krogi splošno na višku tudi v družbi in tako so veliki pariški politični in literarni saloni iskali v vsakem moškem obiskovalcu nekaj profesorskega, četudi je bil postal minister. Okusu za živahne, vesele in lahkomišljene pogovore je sledil pri ženskah višje meščanske družbe okus za besedo, ki diši po predavanjih, za znanost, ki prihaja od katedra, okus za neke vrste doktorsko prijaznost. Niso se strašile pedanta, niti starega ne; mladi je moral ugajati in govorilo se je, da Henri Mauperin zelo ugaja.

Bil je praktičen duh. Razpravljal je o matematičnih resnicah, o gojenju koristnih znanosti, o pozitivnih verah in o eksaktnih vedah. Strastno se je zanimal za umetnost, posebno pa za narodno ekonomijo, to vedo, ki vodi k vsem in ki se mu je zdela pri vstopu v svet kot poklic in bodočnost.

(Dalje prih.)

Underwood
pisalni stroj
zastopstvo za Slovenijo
Franc Bar,
Ljubljana,
Cankarjevo nabr. 5, tel. 407.

Preselitev!
ALFONZ BREZNIK
tvrdka klavirjev, harmonijev in vseh godbenih instrumentov se je preselila iz Kongresnega trga štev. 15 na
Mestni trg štev. 3,
poleg magistrata
ter se priporoča slavnemu občinstvu za nadaljno naklonjenost.

Koliko
stane en mali oglas? Do 20 besed 5 Din, vsaka nadaljna beseda 25 para, tako si lahko izračunaš sam kaj stane tvoj mali oglas.

Kino „Ideal“
bode predvajal v času od 13. do vštevši 16. t. m. detektivski film
„Strelovodna centrala“
z glavno vlogo najboljšega, svetovnoznanega igralca detektivskih vlog HARY HILL.
Kot prednaznanilo se pa obvešča, da se z pondeljkom 17. t. m. prične s predvajanjem filma v 3. delih „MOST VZDIHLJAJEV“, po znanem enakoimenskem romanu, v katerem igra glavno vlogo LUCIANO ALBERTINI.

SPLOŠNA KNJIŽNICA

St. 1.	I. Albreht: Ranjena gruda, povest, broš.	Din 12	vez. Din 17
„ 2.	R. Murnik: Na Bledu, povest . .	„ 16	„ 22
„ 3.	I. Rozman: Testament, ljudska drama	„ 12	„ 17
„ 4.	C. Golar: Poletno klasje, izbr. pesmi	„ 20	„ 26
„ 5.	F. Milčinski: Fridolin Žolna, humor.	„ 8	„ 13

Cene se razumejo brez poštnine.
ZVEZNA KNJIGARNA - Ljubljana, Marijin trg 8 in po vseh knjigarnah.

Eau de Cologne Louis XIV.
se odlikuje posebno s svojim finim ugodnim, osvežujočim vonjem, ter se porablja kot parfum in z izrednim uspehom za negovanje obraza in telesa. Cena 1 l Din. 150 1/2 l Din. 80. Steklenico je prinesti seboj.
Uran-Parfumerija
Ljubljana, Mestni trg 11.

Delavnica za precizno mehaniko
Viljem Sequart
Ljubljana
Šelenburgova ulica 4
(na dvorišču).
Solska in precizna risalna orodja.
Merilni instrumenti.
Merila in tehnične potrebščine.

Inserati v Jutranjih Novostih imajo velik uspeh!

Vse šolske potrebščine:
Ročne torbice, voščeno platno, modri ovijalni papir, peresa, svinčnike, radirke, zvezke, mape, peresnice, risalni papir, barvice, risalne deske, mape, risalna orodja in vse druge potrebščine priporoča tvrdka
Iv. Bonač - Ljubljana
Šelenburgova ulica 5.

GRADBENO PODJETJE
ING. DUKIČ IN DRUG
LJUBLJANA, Bohoričeva ul. 20.

Večje stanovanje
se zamenja v Ljubljani. Ponudbe na upravo lista pod „ZAMENJAVA“.

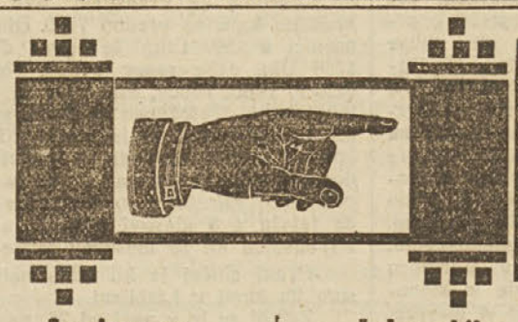
MALI OGLASI:
Cena oglasom do 20 besed Din 5·—; vsaka nadaljna beseda 25 para, z davščino vred.
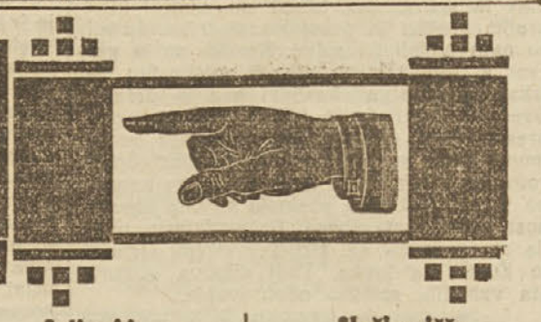

Sprejme se
pekovski vajenec in vajenka za mešano trgovino, starost ne pod 14 let. Sprejmeta se samo iz dežele. Poizve se pri Ivan Vrtačnik, Ljubljana, Tržaška cesta štev. 19.

Velika izbira
otroških vozičkov, dvokoles in motorjev. Orionetto, Motoretto, Omega, D. K. W., kakor tudi šivalnih strojev po nizki ceni. — Sprejemajo se v popolno popravo za emajliranje z ognjem in poniklanje dvokoles, otroški vozički, šivalni in razni stroji. — Tribuna F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska cesta štev. 4.

Priporoča se
konfekcija, krojačnica za dame in gospode po meri, po najmodernejših žurnalih. Brata Brunskole, Ljubljana, Židovska ulica 5.

Pozor industrijalci!
Kdor želi dobavljati premog iz vlastitih ležišč — se naj takoj odloči kupiti prostosledstveno pravico. Najdena ležišča premoga, mejé na Trboveljska ležišča, nedaleč od kolodvora. Premog skoro na površju. Cena ugodna. Naslov v upravi.

Lokomobila.
Lokomobila na vročo paro, firma Wolf, 12 atmosfer 22/31/ 39 PS z dimnikom, 2 valjčna polnojarmenika, Stocker, 800 mm, Hauf 600 mm širina okvira, popolnoma prenovljena in popravljena z 24 žagami, se ugodno proda. M. Podlesnik, Rosenheim, Bavarska, sedaj na Ljubljanskem velesejmu, paviljon Gospodarske Zveze.

Zastopstvo
katerekoli stroke za Štajersko, prevzame večja tvrdka v Celju. Pisarna in lepo, suho, obsežno skladišče pri kolodvoru. Ponudbe na upravo lista.

Hišnim posestnikom
plačam 5.000 K mesečno za stanovanje v stari hiši 6 sob s pritikl. v Ljubljani. Dr. Arnejc, Ljubljana, Gradišče 4.

62 kom. delnic
križevniške industrije d. d. prodam. Naslov pove uprava lista.

Raznovrstno pohištvo
stalno v zalogi. Zaloga „A-Z“ panjev. Zahtevajte cenik. Erman & Arhar, mizarstvo, Št. Vid nad Ljubljano 4.

Francoske in nemške
prevode vseh vrst iz in razne jezike izvršuje in preskrbi sodnijsko overovljenje prof. dr. Pavel V. Brežnik, sodno zaprisežen tolmač, uraduje dopoldne na realki, popoldne Dalmatinova ulica 2./II. nadstr. levo.

Poslovodjo
izurjenega v trgovskih poslih s primerno kavcijo za Ljubljano in **prodajalko** za deželo sprejme Splošna gospodarska zadruga za Slovenijo. Plača po dogovoru, nastop takoj ali 25. oktobra. Pismene ponudbe s spričevali je vložiti do 20. septembra t. l., osebna zglasitev vsak dan med 4. in 6. uro v pisarni Gosposvetska c. št. 2, Ljubljana. Načelstvo.

Stanovanje
najmanj dve sobi išče srednješolski profesor poročen, brez otrok. Naslov v upravi lista.

Mesečna soba
eventuelno s sostanovalko se išče za takoj. Ponudbe na F. K. Kaiser, puškar, Ljubljana.

Izvršuje se
prevajanje in korespondenca v srpskem nemškem francoskem in italijanskem jeziku. Naslov pri upravi Jutr. Novosti.

Pisalni stroj
skoro nov, dobro ohranjen, znamke Blickensderfer z vidno pisavo naprodaj. Istotako motorček 1/16 HP 220 W za istomerni tok in 100 m bakrene 8 G-žice 1·5 mm z gumeno izolacijo. Naslov pove uprava lista.

Stanovanje
najmanj 2 sobi išče zakonski par brez otrok. Nagrada: eno leto francoske ure zastonj. Plačava tudi visoko najemnino. Najin naslov v upravi lista.

V lesni stroki
dobro izurjen mlad mož išče službe delovodje, oziroma prevzemalca. Ima široko poznanje v inozemstvu, govori slovensko, nemško in italijansko. Izvršuje tudi sam vse špedicije. Ponudbe pod „Lesni strokovnjak“ na Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg 3.

Išče se posojilo
Din 2.000·— proti dobrim obrestim. Odgovor na upravo Jutr. Novosti.

Rabljeni pisalni stroji
najboljših znamk, dobro popravljeni, naprodaj. Ant. Rud. Legat. Maribor, Slovenska ulica 7 — telefon 100. —

Celjani!
Poslužujte se krojaške delavnice Matija Stipčič-a v Zavodni št. 40. Solidno delo. Točna postrežba. Cene konkurenčne.

Vila
Vičava — Ptuj, močno zidana s 3 sobami, podstrešno sobo in svinjskim hlevom se proda. Klet je zelo velika in cementirana. Cena ugodna. Vprašanja na Habjanič, Ptuj, Ormoška c.

Specijalna mehanična
delavnica za popravo pisalnih in računskih strojev. L. Baraga, Ljubljana, Šelenburgova ul. 6/I.

„Pri Lozarju“
staroznana gostilna poleg cerkve Sv. Jakoba priporoča dobro domačo kuhinjo, prvovrstna vina ter na novourejena prenočišča. Se priporočata. Fr. in Iv. Dolšak.

Blazine, žima
morska trava. **Peter Kobal** — Kranj, Glavni trg, tvornica vseh vrst blazin, žime in morske trave, modroce na peresih. — Specijalna tvrdka za izdelovanje klubgarnitur. — Najnižje cene! — Najsolidnejši izdelki! Zahtevajte oferte in cenike!

Službo išče
absolvent pripravljalnega tečaja obrtne šole v Ljubljani, vojaščine že prost, vešč računstva kot skladiščnik ali kaj sličnega. Ponudbe na „soliden“ na upravo lista.

Stanovanje
ali večjo prazno sobo tudi v okolici išče iz Trsta izgnana družina državnega uradnika. Nujno. Ponudbe na Andrej Škulj, Resljeva cesta 24/II.

Družabnika za Maribor
s primernim kapitalom iščem za koncesionirano trgovsko podjetje s sigurno bodočnostjo. — Ponudbe pod »Družabnik« na Mar-Stan — Maribor, Rotovški trg 4.

Dobrosrčnim in premožnim slojem. Invalidna družina brez vseh dohodkov, katere oče je invalid z 100% dela nezmožnostjo, mati pa tudi slaba, brez strehe in brez premoženja, skratka brez vsega, prosi dobrosrčne premožne sloje, da bi ji pomagali, bodisi v denarju, živežu ali obleki, ker so otroci vsi nagi in lačni. Naslov se izve v glavnem tajništvu NRS v Ljubljani.

Izdaja in tiska »Zvezna tiskarna in knjigarna« v Ljubljani.